“OPETTAKAA MEILLE KUINKA RAUHAA RAKENNETAAN”

Rauhankasvatuksen merkitys palestiinalaisten nuorten elämässä

Frida Koskinen

Opinnäytetyö, syksy 2017
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Etelä, Helsinki
Sosiaalialan koulutusohjelma
Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Koskinen, Frida. “Opettakaa meille kuinka rauhaa rakennetaan”. Rauhankasvatuksen merkitys palestiinalaisten nuorten elämässä. Diak Etelä, Helsinki, syksy 2017, 56 s., 3 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa millainen merkitys rauhankasvatuksella on palestiinalaisten nuorten elämässä selvittämällä miten rauhankasvatus vastaa nuorten kohtaamiin haasteisiin, millainen merkitys rauhankasvatuksella on nuorten elämässä ja millä tavoin he itse kehittäisivät rauhankasvatusta.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisin menetelmin ja haastattelut kerättiin puolistrukturoituina teemahaastatteluina. Aineisto kerättiin palestiinalaisilta nuorilta syksyllä 2016 Beit Sahourin, Dar Al-Kaliman ja Ramallahin evankelis-luterilaisissa kouluissa. Tutkimukseen osallistui kaksikymmentäneljä nuorta, joista puolet olivat osallistuneet rauhankasvatuksen tunneille.

Tutkimuksen mukaan suurimpina arkipäivän haasteina nuoret pitivät Israelin ylläpitämää miehitystä ja siitä seuraavia asioita. Suurin osa nuorista ymmärsi sen, että konfliktin molemmat osapuolet ovat syypäitä Lähi-idän nykyiseen tilanteeseen. Nuorten rauhanomaisten mielipiteiden lomasta paistoi myös katkeruus ja viha Israelia kohtaan sekä epätoivo rauhan saavuttamisen suhteen. Pääosin nuoret olivat kuitenkin kiitollisia rauhankasvatuksesta ja toivoivat rauhankasvatusta opetettavan kaikille. Tutkimustulokset osoittavat, että rauhankasvatuksella on merkitystä haastateltujen palestiinalaisten nuorten elämässä, mutta sitä pitäisi kehittää vastaamaan paremmin heidän kohtaamiinsa haasteisiin.

Asiasanat: rauha, rauhankasvatus, Lähi-itä, Israel, Palestiinan alue, Israelin-Palestiinan konflikti, Suomen Lähetysseura, Jordanian ja Pyhän maan evankelis-luterilainen kirkko, Pyhä maa, kvalitatiivinen tutkimus, teemahaastattelu.

ABSTRACT

Koskinen, Frida. “Teach Us How to Build Peace”. The Significance of Peace Education in the Lives of Young Palestinians. 56 p., 3 appendices. Language: Finnish. Helsinki, autumn 2017. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of the study was to survey the meaning of Peace Education in the lives of young Palestinians by examining what kind of challenges they face in their everyday life, how the Peace Education responds to those challenges and how they would improve the Peace Education.

The study was implemented as a qualitative research by interviewing young Palestinians by the means of semi-structured interviewing method. The material was gathered in autumn 2016 from the schools of Beit Sahour, Dar Al-Kalima and Ramallah. Of the twenty-four interviewees half had taken part in the Peace Education classes. The material was analyzed by content analysis methods.

The results show that the occupation and its consequences, such as difficulties to travel, are the main challenges the young Palestinians face. The most of the youth were able to understand that the both sides were to blame about the current situation in the Middle East. Among the peaceful opinions of the youth one could also distinguish bitterness and hatred towards Israel, together with a belief that peace can not be reached in the Middle East. The youth were mainly grateful for the Peace Education and requested it be taught to everyone. As a conclusion, the study shows that Peace Education has rather an important part in the lives of the young Palestinians, yet it should be improved to respond more accurately to the challenges they face.

Keywords: Peace, Peace Education, Middle East, Israel, Palestine Territories, Israel-Palestine Conflict, Finnish Evangelical Lutheran Mission, The Evangelical

Lutheran Church in Jordan and the Holy Land, Qualitative Research, Semi-Structured Interview.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO 7

2 RAUHA 9
2.1 Rauha käsitteenä 9
2.2 Rauhankasvatus 10
2.3 Kristinuskon käsitys rauhasta 11

3 ISRAEL JA PALESTIINAN ALUE 13

4 EVANKELIS-LUTERILAISET KOULUT PALESTIINAN ALUEELLA 16

5 SUOMEN LÄHETYSSEURAN TYÖ LÄHI-IDÄSSÄ 17

6 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA AIHEESTA 19
6.1 Rasisminvastainen työ koulumaailmassa 19
6.2 Rauhanpiiri naisille 19
6.3 Konfliktinratkaisu ja mediaatio 20

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS 21
7.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset 21
7.2 Tutkimuksen luotettavuus 21
7.3 Aineistonkeruumenetelmä 22
7.4 Aineiston hankinta 22
7.5 Sisällönanalyysi 24

8 TUTKIMUSTULOKSET 27
8.1 Nuorten kohtaamat haasteet 27
8.2 Rauhankasvatuksen tunneilla opitut asiat 30
8.3 Rauhankasvatuksen henkilökohtainen merkitys 34
8.4 Rauhankasvatuksen kehittäminen 36
8.5 Näkökulmia Israelin-Palestiinan konfliktin ratkaisemiseen 38

9 KUINKA KEHITTÄÄ RAUHANKASVATUSTA? 42

10 TUTKIMUKSEN ONNISTUMINEN 48

LÄHTEET 51

LIITTEET 54
Liite 1 Rauhankasvatuksen määritelmä 54
Liite 2 Haastattelukysymykset 55
Liite 3 Infokirje kouluille 56

1 JOHDANTO

Palestiinalaisten ja Israelin välisen väkivaltaisen konfliktin voi olettaa tuovan palestiinalaisen nuoren arkielämään sellaisia haasteita, joita ei esiinny esimerkiksi länsimaalaisen nuoren elämässä. Yhdessä Suomen Lähetysseura ja Jordanian ja Pyhän maan evankelis-luterilainen kirkko tahtovat kehittää kolmessa Palestiinan alueella sijaitsevassa kristillisessä koulussa tehtävää rauhankasvatusta. Heidän tavoitteestaan syntyi aihe tälle tutkimukselle, jota tutkija lähti toteuttamaan Lähi-itään sijoittuvan opiskeluharjoittelunsa yhteydessä. Väkivallattomuuden ja rauhan rakentamisen puolestapuhuja Mahatma Gandhi on kuvannut rauhankasvatuksen tarvetta ja lähtökohtia seuraavanlaisesti (Gandhi 1931):

> If we are to reach real peace in this world and if we are to carry on a real war against war, we shall have to begin with children and if they will grow up in their natural innocence, we won't have the struggle, we won't have to pass fruitless idle resolutions, but we shall go from love to love and peace to peace, until at last all the corners of the world are covered with that peace and love for which, consciously or unconsciously, the whole world is hungering.

Tutkimuksen tilaajat halusivat saada tutkimustietoa nimenomaan nuoren omasta elämästä ja näkökulmasta, mistä syystä tutkimuksen näkökulmaksi valikoituivat nuorten omat näkemykset rauhankasvatuksen merkityksestä ja vastaavuudesta heidän kohtaamiinsa haasteisiin. Tutkimustiedon pohjalta rauhankasvatusta on tarkoitus kehittää vastaamaan paremmin nuorten kohtaamiin haasteisiin. Tutkimuksen tavoitteiden ja näkökulman pohjalta tutkimuskysymykset muotoutuivat seuraavanlaisiksi:

1. Miten rauhankasvatus vastaa nuorten kohtaamiin haasteisiin?
2. Millainen merkitys rauhankasvatuksella on nuorten elämässä?
3. Miten nuoret kehittäisivät rauhankasvatusta?

Suuremmassa mittakaavassa tutkimuksen tavoitteena on kehittää sekä yhteiskunnallista että yksilöllistä hyvinvointia ja nostaa esille sosiaalisia epäkohtia, joihin yhteiskunnan tulisi puuttua. Sen vuoksi se soveltuu erinomaisesti sosiaali- ja

kirkonalan opiskelijan tutkimuskohteeksi. Lisäksi sosiaali- ja kirkonalan arvopohjan taustalla kaikuu Raamatun kuvaus Jumalasta, joka on köyhien ja sorrettujen auttaja, ja joka kutsuu ja velvoittaa kristittyjä osallistumaan työhönsä rauhan ja oikeudenmukaisuuden aikaansaamiseksi maailmassa.

2 RAUHA

2.1 Rauha käsitteenä

Kestävä rauha saattaa riippua siitä, että tuleville sukupolville opetetaan sellaisia asenteita, arvoja, perspektiivejä ja käyttäytymisen malleja, jotka tekevät heidät kykeneviksi rakentamaan ja ylläpitämään rauhaa (Johnson & Johnson 2010). On kuitenkin välttämätöntä tietää rauhasta ja sen muodostamisesta ymmärtääkseen kuinka tehdä rauhankasvatuksesta kestävää ja tehokasta (Johnson & Johnson 2010). Mitä rauha käsitteenä sitten tarkoittaa? Yhdysvaltalainen kansalaisoikeustaistelija Martin Luther King Junior on kuvannut rauhaa seuraavasti (King 1958, 27):

> True peace is not merely the absence of tension; it is the presence of justice.

Norjalainen rauhantutkija Johan Galtung jatkaa Kingin ajatusta: Galtungin mukaan suhteellisen pysyvä väkivallaton ja sodaton tila on negatiivista rauhaa, ei varsinaista rauhaa. Positiivista rauhaa taas on dynaaminen ja jatkuva prosessi, jossa konfliktitilanteet ratkaistaan väkivallattomasti ja kaikkia osapuolia hyödyttävällä tavalla, etsimättä syyllistä tai häviäjää ja voittajaa. Galtungin mukaan ennen pysyvän rauhan mahdollisuutta on myös tarpeellista kartoittaa väkivallan eri muotoja ja ymmärtää sitä syvällisesti. (Rauhankasvatusinstituutti 2007, 21.) Myös YK eli Yhdistyneet Kansakunnat on määritellyt rauhan laajemmin kuin ainoastaan sodan ja väkivallan puuttumisena: rauha on myös ihmisoikeuksien kunnioittamista, paremman elintason edistämistä, elämänlaadun parantamista, aseistariisumista, ympäristön suojelua ja demokratian kunnioittamista (Keinänen 2011, 53-54).

2.2 Rauhankasvatus

Rauhankasvatus perustuu Unescon eli Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön vuonna 1974 antamaan suositukseen yhteistyön, yhteisymmärryksen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien opetuksesta. Unescon suosituksen mukaan käytännön toiminnan ja oppimisen on edistettävä sekä älyllistä ja emotionaalista kehitystä että tähdättävä myös solidaarisuuden ja yhteiskunnallisen vastuun ottamisen lisäämiseen, heikoimpien huomioon ottamiseen ja tasa-arvon edistämiseen (Rauhankasvatusinstituutti 2007, 3).

Keskeistä rauhankasvatuksessa on ihmisen suhde muihin ja omaan itseen, tavoitteena oivaltaa yleismaailmalliset arvot ja käytännöt, jotka ovat rauhankulttuurin perustana. Kouluissa rauhankasvatuksen opetus toteutetaan keskustelujen ja osallistavien metodien avulla. Tavoitteena on luoda ihmisten välille keskusteluyhteys, jossa asenteiden ja arvojen muokkaamisen ohessa opitaan myös kuuntelemaan. Rauhankasvatus herättelee ihmistä pohtimaan oikeudenmukaisuuteen ja ihmisarvoon liittyviä kysymyksiä, opettaa keinoja väkivallattomaan konfliktien ratkaisuun ja antaa valmiudet väkivallan havaitsemiseen omassa elinympäristössä ja globaalisti. Rauhankasvatuksessa myös tutkitaan väkivallan olemusta ja sen seurauksia ja vaikutuksia tekijään ja uhriin. Ajatuksena on, että ihmisen ymmärtäessä konfliktin molempia osapuolia ja näiden näkemysten taustalla olevia syitä hänen on helpompi tehdä oikeudenmukaisia valintoja. (Rauhankasvatusinstituutti 2007, 3-4.)

Rauhankasvatus tutkimuskohteena olevissa kouluissa koostuu muun muassa Yhdistyneiden Kansakuntien mallista, sovittelutunneista ja 10- ja 11-luokkalaisille tarkoitetuista yhteisistä uskonnontunneista. Yhdistyneiden Kansakuntien mallissa oppilaat kuulevat maailman poliittisista ongelmista ja pääsevät oppimaan neuvottelutaitoja, demokratiaa, konfliktin selvittämistä ja rauhankasvatusta. Sovittelutunneilla oppilaat harjoittelevat ratkaisemaan toisten oppilaiden ongelmia, minkä kautta he oppivat anteeksiantoa ja toisen hyväksymistä. Uskonnontuntien erityisenä aiheena on “yhteinen elämä”, joiden aikana keskustellaan islamin ja kristinuskon sekä muiden uskontojen yhteisistä arvoista. Varsinaiset rauhanohjelmat, joilla on suora yhteys Israelilaisiin oppilaisiin, eivät poliittisista syistä ole

tällä hetkellä käytössä kouluissa. Kyseiset rauhanohjelmat ovat sallittuja vain valtiollisella tasolla. (Husari 2016.)

2.3 Kristinuskon käsitys rauhasta

Kristillinen käsitys rauhasta perustuu Jeesuksen sanoihin ja tekoihin. Jeesus eli väkivallattomasti, opetti väkivallattomuutta, kehotti seuraajiaan rakastamaan vihollisiaan ja lopulta uhrasi henkensä muiden puolesta (Virtala 2013). Luukkaan evankeliumissa (Luuk. 6:27) Jeesus antaa käskyn lähimmäisen rakastamiseen:

> Mutta teille, jotka minua kuulette, minä sanon: Rakastakaa vihamiehiänne, tehkää hyvää niille, jotka teitä vihaavat.

Jeesuksen sanojen mukaan rauhan rakentaminen lähtee liikkeelle valmiudesta antaa anteeksi ja tehdä sovinto. Matteuksen evankeliumissa Jeesus puhuu rauhanrakentamisesta ja rauhantekijöistä, joita Hän kutsuu Jumalan lapsiksi:

> Autuaita rauhantekijät: he saavat Jumalan lapsen nimen.

Kristillisessä ajattelussa elää vahvana ajatus siitä, että rauhanrakentaminen on kristityn velvollisuus. Evankeliumi haastaa kristityn taistelemaan rauhan ja oikeudenmukaisuuden toteutumisen puolesta niin, että kristitty ei voi jättäytyä vain sivustakatsojaksi väkivallan ja sodan tapahtuessa. Raamatussa Jumala kuvaa itseään sorrettujen ja köyhien puolustajaksi, joka kutsuu opetuslapsiaan seuraamaan Hänen esimerkkiään. Kristityn tehtävänä on asettua taistelemaan köyhän ja sorretun kanssa rauhan ja oikeudenmukaisuuden toteutumisen puolesta. Kristitty ei siis voi olla ottamatta vastuuta lähimmäisestään ilman, että hän kieltää evankeliumin sanoman, jonka mukaan Jeesus on kuollut ja kärsinyt jokaisen ihmisen puolesta. Kristityn on opittava näkemään ja puuttumaan myös sellaisen lähimmäisen kärsimykseen, joka elää kaukana omasta elämänpiiristä, koska myös kyseinen lähimmäinen on Jeesuksen rakastama. (Keinänen 2011, 60-61.)

Vanhassa testamentissa profeetta Miika kertoo Jumalalta saaneessa tulevaisuuten sijoittuvassa profetiassa (Miik. 4:3-4), että Jumala on sovittanut kansakuntien riidat ja myös positiivinen rauha on saavutettu (Keinänen 2011, 61):

> Hän, Herra, ratkaisee kansakuntien riidat, hän jakaa oikeutta väkeville kansoille lähellä ja kaukana. Niin taotaan miekat auran teriksi ja keihäät vesureiksi. Yksikään kansa ei enää kohota miekkaa toista vastaan eikä harjoittele sotataitoja. Silloin jokainen saa istua mitään pelkäämättä oman viiniköynnöksensä ja viikunapuunsa alla. Näin on Herra Sebaot sanonut.

Toisin sanoen sen lisäksi, että Raamatussa Jumala kutsuu meitä rakastamaan itseään, toisiamme ja itseämme, Hän antaa myös lupauksen rauhan valtakunnasta, jonka Hän itse toteuttaa (Keinänen 2011, 61).

3 ISRAEL JA PALESTIINAN ALUE

Israel on maailman ainoa juutalaisvaltio, joka perustettiin Välimeren rannalle Lähi-itään vuonna 1948 (Beauchamp 2017). Israelin valtion miehittämää Palestiinan alueeksi sekä Pyhäksi maaksi kutsuttua maa-aluetta taas asuttaa arabikansa, joita kutsutaan palestiinalaisiksi. Tällä hetkellä Israelin väkiluku on noin 8,3 miljoonaa, joista 74,8 % on juutalaisia ja 25,2 % ei-juutalaisia, joista suurin osa on arabeja (CIA i.a. A). Palestiinan alueen 2,7 miljoonasta ihmisestä 80–85% on muslimeja, 12–14% juutalaisia (asuvat setlementeissä), 1-2,5 % kristittyjä ja noin 1 % muita (CIA i.a. B). Kuvio 1 esittää Israelin valtion väestön jakaantumista ja Kuvio 2 Palestiinan alueen väestön jakaantumista.

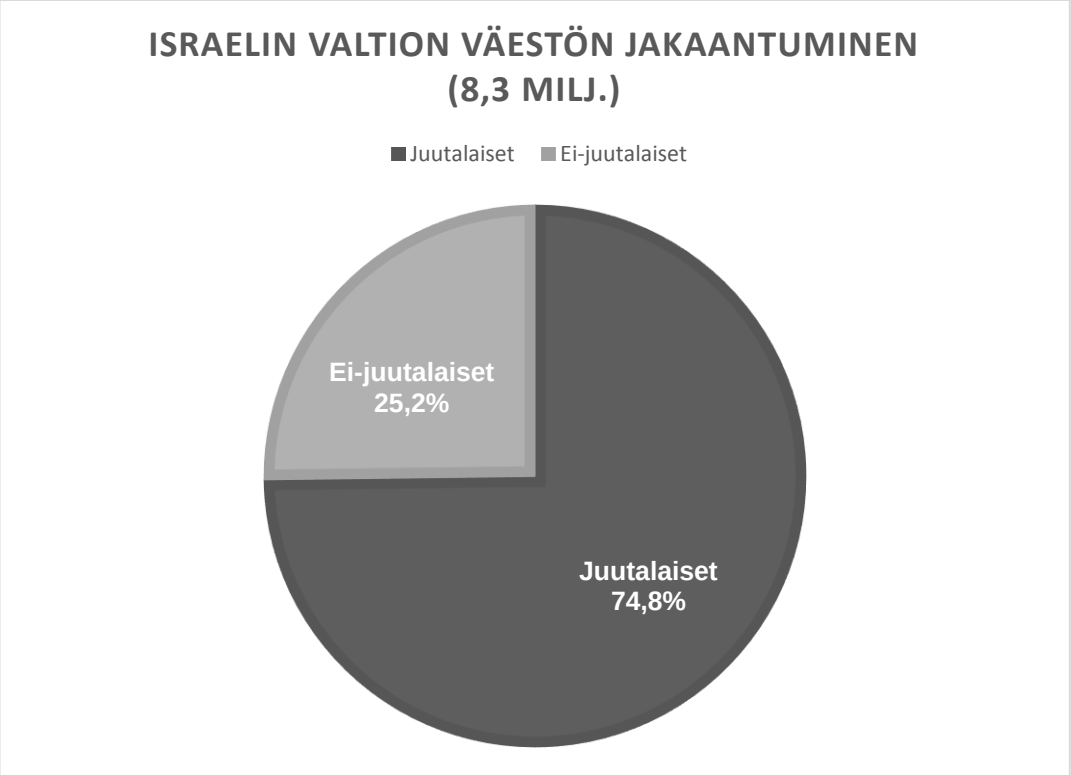

KUVIO 1. Israelin valtion väestön jakaantuminen

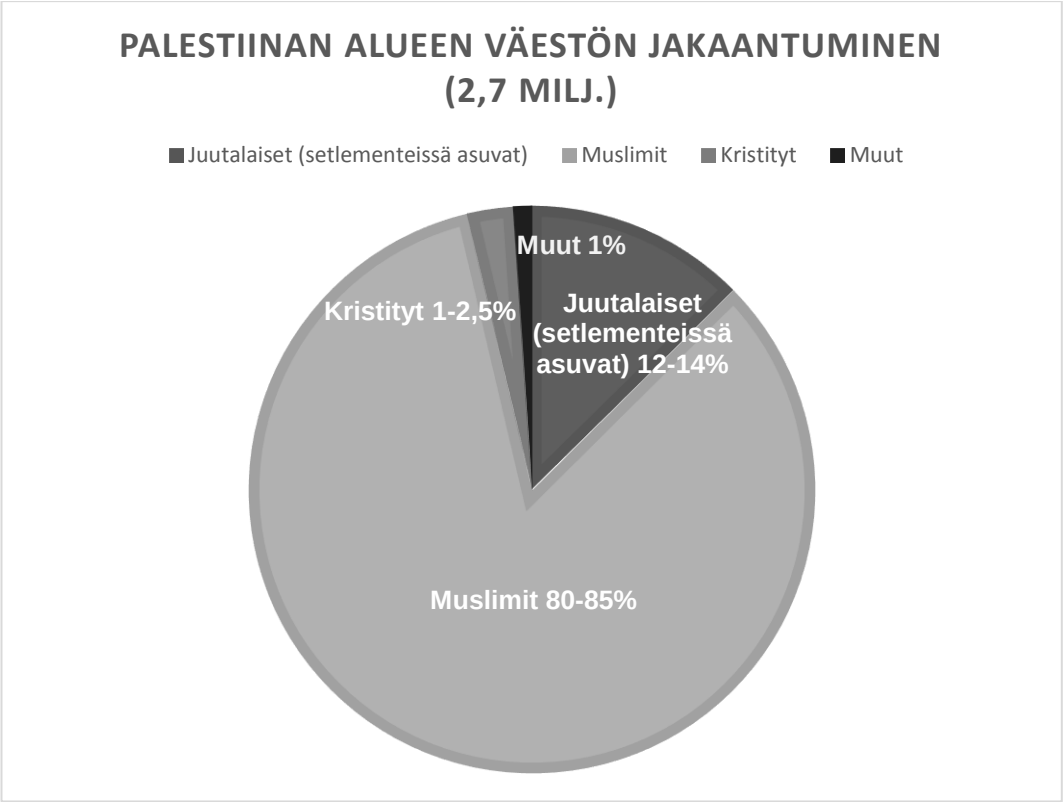

KUVIO 2. Palestiinan alueen väestön jakaantuminen

Israelin-Palestiinan konfliktissa on pääasiassa kyse siitä kuka saa molempien kansojen asuttaman maa-alueen ja miten sitä hallitaan. Sekä juutalaiset että arabit vakuuttavat Israelin ja Palestiinan alueen kuuluneen omalle kansalleen jo tuhansia vuosia sitten. Nykyinen poliittinen tilanne alkoi kuitenkin vasta 1900-luvun alussa, kun juutalaiset pakenivat Euroopan juutalaisvainoja ja halusivat perustaa juutalaisvaltion arabien ja muslimien alueelle Lähi-Itään. Arabit vastustivat tätä, koska pitivät kyseistä maa-aluetta omanaan. Yhdistyneiden Kansakuntien alkuperäinen suunnitelma antaa molemmille kansoille oma osansa maata epäonnistui, ja sen jälkeen Israelin valtio ja sitä ympäröivät arabikansat sotivat maa-alueesta useaan kertaan. Tämänhetkiset rajalinjat ovat tuloksena vuoden 1948 ja 1967 sodista, joista jälkimmäisen seurauksena Israel hallitsee Israelin valtion lisäksi myös palestiinalaisten asuttamaa Palestiinan aluetta eli Länsirantaa ja Gazan kaistaa. (Beauchamp 2017.)

Tänä päivänä Länsirantaa kuitenkin hallinnoi nimellisesti palestiinalaisvalta, mutta se on edelleen Israelin miehityksen alainen. Israelin armeijan joukot toi-

meenpanevat Israelin turvallisuusrajoituksia palestiinalaiselle liikehdinnälle ja toiminnalle, ja Israelilaiset “uudisasukkaat” eli juutalalaiset, jotka rakentavat alati laajenevia setlementtejä Länsirannalle estävät tehokkaasti palestiinalaisia saamasta kyseisiä maa-alueita käsiinsä. Gazan kaistale on Israelin saarron alainen, mutta sitä hallinnoi fundamentalistinen islaminuskoinen puolue nimeltä Hamas. (Beauchamp 2017.)

Tämänhetkinen päällimmäinen suunnitelma on kahden valtion malli. Kahden valtion malli tarkoittaisi sitä, että Palestiinasta tulisi valtio, johon sisältyisivät Gazan kaistale ja suurin osa Länsirantaa, ja loput maa-alueet jäisivät Israelin valtiolle. Teoreettisesti selkeästä kahden valtion mallista huolimatta israelilaiset ja palestiinalaiset eivät ole vielä päässeet yhteisymmärrykseen siitä, miten kahden valtion malli saataisiin käytännössä toimimaan. (Beauchamp 2017.)

4 EVANKELIS-LUTERILAISET KOULUT PALESTIINAN ALUEELLA

Jordanian ja Pyhän maan evankelis-luterilaisen kirkon (The Evangelical Lutheran Church in Jordan and the Holy Land) toimintaan kuuluu muun muassa neljä Palestiinan alueella sijaitsevaa kristillistä koulua (ELCJHL i.a. A.). Nämä neljä koulua ovat evankelis-luterilainen Dar Al-Kalima koulu Betlehemissä, Beit Sahourin evankelis-luterilainen koulu, evankelis-luterilainen Hope -koulu Ramallahissa ja evankelis-luterilainen Talitha Kumi -koulu Beit Jalassa. Koulujen historia alkaa vuodesta 1851, jolloin Palestiinan alueelle perustettiin orpokoti ja koulutusohjelma Arabitytöille. Tämä oli ensimmäinen koulutusohjelma Palestiinan naispuolisille nuorille.

Tällä hetkellä kouluissa opiskelee yhteensä yli 2000 oppilasta ja kaikkien neljän koulun yhteenlasketusta oppilasmäärästä 52,5 prosenttia on kristittyjä ja 47,5 muslimeja (ELCJHL i.a. A). Koulujen tavoitteena on tarjota Palestiinalaisille lapsille ja nuorille mahdollisuuksia elää ja oppia Jeesuksen Kristuksen evankeliumiin ja sen arvoihin nojautuen huolimatta uskonnollisista, taloudellisista ja sosiaalisista taustoista (ELCJHL i.a. B). Rauhankasvatus ja uskontojen välinen dialogi ovatkin koulujen toiminnan tärkeimpiä painotuksia (ELCJHL i.a. A). Suomen Lähetysseura tekee tällä hetkellä yhteistyötä kouluista kolmen, Dar Al-Kaliman, Beit Sahourin ja Ramallahin, kanssa.

5 SUOMEN LÄHETYSSEURAN TYÖ LÄHI-IDÄSSÄ

Suomen Lähetysseura on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kansainvälinen lähetysjärjestö ja yksi Suomen suurimmista kehitysyhteistyöjärjestöistä. Lähes 160 vuoden ajan Suomen Lähetysseuran työn lähtökohta on ollut kolmiyhteisen Jumalan sanoma toivosta, uskosta ja lähimmäisenrakkaudesta. Suomen Lähetysseura toimii Suomessa yhteistyössä ulkoasiainministeriön kanssa ja kansainvälisesti yli sadan kumppanikirkon ja -järjestön kanssa yli 30 maassa. Suomen Lähetysseuran työ voidaan jakaa neljään osa-alueeseen, joita ovat vaikuttamistyö, kirkollinen työ, kehitysyhteistyö ja katastrofityö. (Suomen Lähetysseura 2011 A)

Suomen Lähetysseuran työ Israelissa ja Palestiinan alueella keskittyy rauhan ja sovinnon edistämiseen ruohonjuuritasolla esimerkiksi toimimalla sillanrakentajana ja kohtaamispaikkana eri taustoista tulevien ihmisten välillä. Järjestö aloitti työnsä nykyisen Israelin alueella vuonna 1924 ja toimii nykyään Shalhevetyah-keskuksella Jerusalemissa. Shalhevetyah-keskus on kaikille avoin paikka, oli ihmisen uskonnollinen, etninen tai kansallinen tausta millainen hyvänsä. Keskuksen tiloissa kokoontuu monia seurakuntia ja se on tärkeä nuorten ja lasten kokoontumispaikka. Keskuksen järjestämään toimintaan kuuluvat muun muassa raamattuopetusta, jumalanpalveluksia, diakoniatyötä, perhetyötä, kerhotapahtumia ja lauluryhmien harjoituksia. Suomen Lähetysseura toimii Israelissa myös yhteistyössä ja tukena paikallisten kansalaisjärjestöjen työssä vierastyöläisten parissa. Työ koostuu vierastyöläisten oikeuksien puolustamisesta viranomaisten ja työnantajien kanssa asioitaessa, koska heidän heprean ja englannin kielen taitonsa ovat usein vaatimattomat. Työtä tehdään muun muassa Kav Laoved ja The Hotline for Migrant Workers -järjestöjen kanssa. (Suomen Lähetysseura 2011 B.)

Suomen Lähetysseuran merkittävin yhteistyökumppani Palestiinan alueella on Jordanian ja Pyhän maan evankelis-luterilainen kirkko, jonka diakonia- ja koulutyötä Suomen Lähetysseura tukee muun muassa avustamalla vammaisia lapsia koulukuluissa. Kirkon kouluverkkoa Suomen Lähetysseura on tukenut myös Suo-

men Ulkoministeriön kehitysyhteistyövaroilla esimerkiksi hankkeilla, joiden kohteita ovat erityisopetus, opetusmateriaalit ja opettajien jatkokoulutus. Suomen Lähetysseura antaa myös tukea kuurojen seurakuntatyölle ja tukee Betlehemissä toimivaa palestiinalaisten naisten taide- ja työllisyyshanketta. (Suomen Lähetysseura 2011 C.)

6 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA AIHEESTA

6.1 Rasisminvastainen työ koulumaailmassa

Tuuli Rauvalan opinnäytetyö Rasisminvastaisen työn mahdollisuuksia ja merkityksiä koulumaailmassa (2014) käsittelee rasismia ja rasisminvastaista työtä muutamassa suomalaisessa yläkoulussa ja toisen asteen oppilaitoksessa, joissa on otettu käyttöön Rauhankasvatusinstituutin rasismin- ja antisemitismin vastainen oppimateriaali. Oppimateriaali on tarkoitettu elämänkatsomusaineiden, kuten historian, uskonnon, yhteiskuntaopin ja elämänkatsomustiedon, tunneilla käytettäväksi. Rauvalan tutkimuksen mukaan tutkimusta varten haastatellut opettajat kokivat oppimateriaalin erittäin hyödylliseksi ja soveltuvaksi monipuolisesti eri oppiaineiden opetukseen. He eivät kokeneet rasismia erityisen vaikeaksi aiheeksi käsitellä. Heidän mielestään olisi kuitenkin hyvä kehittää ja lisätä opettajien välistä yhteistyötä ja rasismin käsittelyä opettajankoulutuksessa. Lisäksi he toivoivat, että tulevaisuudessa oppiaineiden välistä yhteistyötä lisättäisiin. (Rauvala 2014, 2, 7.)

6.2 Rauhanpiiri naisille

Minna Palsion opinnäytetyö Creators Of Peace Circle – Henkilökohtaisen muutoksen työkalu naisille (2013) käsittelee rauhankasvatusta ja sen kehittämistä Creators Of Peace Circle -työmuodon kautta. Palsion tutkimuksen mukaan kaikki tutkimukseen osallistuneet seitsemän naista kokivat Creators Of Peace Circle-ryhmään osallistumisen seurauksena muutosta joko näkökulmissaan, itsessään tai arkielämän toiminnassaan. He kokivat tulleensa rauhantekijöiksi perheessään, töissä ja ympärillään olevassa yhteisössä, vaikka he edelleen kokivat rauhantyön myös melko haastavaksi tehtäväksi. Tärkeimpinä käsitellyistä teemoista he pitivät muun muassa anteeksiantoa, muiden kuuntelua ja sisäistä kuuntelua. (Palsio 2013, 2)

6.3 Konfliktinratkaisu ja mediaatio

Marjorie K. Hansonin Yhdysvalloissa tekemän tutkimuksen A Conflict Resolution/Student Mediation Program: Effects on Student Attitudes and Behaviors (1994) mukaan konfliktin ratkaisua käsitteleville oppitunneille osallistuneet oppilaat olivat halukkaampia suostumaan kompromissiin konfliktin ratkaisemiseksi väkivallan ja uhkailun sijaan kuin ne oppilaat, jotka eivät olleet kyseisille tunneille osallistuneet. Tutkimus tehtiin Dade Countyn 2. hallintopiirin kunnallisissa kouluissa Miamissa Floridassa. (Hanson 1994, 9.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää millaisia haasteita Palestiinan alueella asuvat nuoret kohtaavat ja kartoittaa millainen merkitys rauhankasvatuksella on heidän elämässään. Tutkimuksen tavoitteena on luoda tutkimustietoa nuorten omista kokemuksista ja näkemyksistä, ja sen tiedon pohjalta kehittää tutkimuksessa mukana olevien koulujen rauhankasvatusta vastaamaan nuorten kohtaamiin haasteisiin. Lopullista valmista opinnäytetyötä tullaan hyödyntämään kyseisten koulujen rauhankasvatustyön parantamiseen ja kehittämiseen koulujen ja Suomen Lähetysseuran yhteistyön kautta. Suomen Lähetysseura tulee myös mahdollisesti jakamaan tutkimustuloksia laajemmin muille yhteistyökumppaneilleen. Tutkimuksen tavoitteiden pohjalta tutkimuskysymykset muodostuivat seuraavanlaisiksi:

1. Miten rauhankasvatus vastaa nuorten kohtaamiin haasteisiin?
2. Millainen merkitys rauhankasvatuksella on nuorten elämässä?
3. Miten nuoret kehittäisivät rauhankasvatusta?

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tieteellinen tutkimus tulee suorittaa tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla, jotta se voi olla eettisesti hyväksyttävä ja sen tulokset luotettavia ja uskottavia. Lainsäädäntö määrittelee rajat hyvälle tieteelliselle tutkimukselle. Hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta vastaa ensisijaisesti tutkija itse, mutta myös koko tiedeyhteisö on vastuussa siitä. (Tutkimuseettinen lautakunta i.a.) Tutkimuksen yhteistyötahot halusivat nimenomaan tietoa nuorten näkökulmasta rauhankasvatukseen, joten nuoret saivat haastatteluissa jakaa omia näkemyksiään, kokemuksiaan ja mielipiteitään rauhankasvatuksen merkityksellisyydestä ja toimivuudesta heidän kouluissaan. Tutkimuksessa käytetyt metodit, työskentelytavat ja tuloksista raportointi on tehty tavalla, joka varmistaa eettisen luotettavuuden

toteutumisen. Esimerkiksi haastateltujen vastauksista poimitut sitaatit on jätetty puhekielisiksi ja kieliopillisesti virheellisiksi siitä syystä, että lukija pystyy niiden perusteella näkemään, mihin tutkijan tekemät johtopäätökset tarkalleen ottaen perustuvat.

7.3 Aineistonkeruumenetelmä

Laadullista tutkimusta voisi kuvailla kehänä, joka laajenee koko aineistonkeruuprosessin ja analyysin ajan. Laadullisen tutkimuksen etuna ovat virheiden korjaamisen ja käytetyn välineistön lisäämisen mahdollisuus tutkimuksen aikana. Haittana on se, että aineistoa kertyy paljon ja keskeisten teemojen ja kategorioiden löytyminen vie aikaa. (Taanila 2007.)

Tutkimusaineisto kerättiin yksilöhaastatteluina Suomen Lähetysseuran, Jordanian ja Pyhän maan evankelis-luterilaisen kirkon koulujen ja tutkijan yhdessä laatimilla puolistrukturoiduilla teemahaastatteluilla. Puolistrukturoitu teemahaastattelu etenee keskeisten määriteltyjen teemojen varassa, mikä tuo tutkijan näkökulman sijaan esille haastateltavan näkökulman (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48). Teemahaastattelu eroaa strukturoidusta lomakehaastattelusta siinä, että siitä puuttuu kysymysten tarkka muoto, vaikka se ei kuitenkaan ole syvähaastattelun tapaan täysin vapaa (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48). Puolistrukturoitu teemahaastattelu sopii tilanteisiin, joissa haastateltavalta halutaan saada tietoa tietyistä asioista eikä ole tarpeellista antaa hänelle suuria vapauksia (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Kysymykset perustuivat koulujen ja Suomen Lähetysseuran tarpeisiin. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina.

7.4 Aineiston hankinta

Haastatteluihin osallistui 24 palestiinalaista nuorta, jotka olivat kolmen Jordanian ja Pyhän maan evankelis-luterilaisen kirkon koulun oppilaita. Lähi-itään sijoittuvan opiskeluharjoittelunsa myötä tutkija pystyi toteuttamaan haastattelut paikan

päällä palestiinalaisissa kouluissa. Koulut sijaitsivat Betlehemissä, Beit Sahourissa ja Ramallahissa. Jokaisesta koulusta oli kahdeksan haastateltavaa. Haastateltavat olivat 13-16 vuotiaita nuoria ja heistä puolet oli osallistunut koulunsa rauhankasvatuksen tunneille. Koulut olivat päättäneet valita osallistujat rauhankasvatuksen tunneille koulumenestyksen mukaan eli tunneille osallistui vain hyvin menestyviä oppilaita. Haastateltavat oli jaettu niin, että puolet rauhankasvatuksen tunneille osallistuneista nuorista oli tyttöjä ja puolet poikia. Myös nuoret, jotka eivät olleet osallistuneet rauhankasvatuksen tunneille oli jaettu samoin tavoin sukupuolten mukaan. Koulujen henkilökunta päätti ylläolevan jakauman mukaisesti ketkä heidän oppilaistaan osallistuivat haastatteluihin.

Haastattelut päätettiin toteuttaa yksilöhaastatteluina, jotta jokainen haastateltava saisi mahdollisimman vapaasti ja aidosti kuvailla omia näkemyksiään. Oppilaiden koulukielenä on arabia, mutta haastattelut toteutettiin englannin kielellä. Paikalle oli mahdollista saada tulkiksi esimerkiksi joku koulujen opettajista, jos asiasta olisi sovittu etukäteen. Opettajat olivat kuitenkin sitä mieltä, että oppilaat pystyisivät antamaan haastatteluvastaukset englanniksi, koska rauhankasvatuksen tunneille hyväksyttävillä oppilailla täytyi olla hyvä arvosanat muun muassa englannin kielen opinnoissa. Kielellisiä ongelmia ei esiintynyt rauhankasvatuksen tunneille osallistuneiden haastateltavien kanssa. Puolet haastateltavista olivat kuitenkin sellaisia oppilaita, jotka eivät olleet osallistuneet rauhankasvatuksen tunneille. Heistä muutaman englannin kielen taito ei ollut tutkijan mielestä kovin hyvä, mutta tulkkia oli vaikea saada paikalle spontaanisti haastattelutilanteiden aikana. Muutamassa haastattelutilanteessa yksi viereisessä huoneessa työskennellyt koulun työntekijä auttoi haastateltavia ymmärtämään kysymykset. Haastattelukysymyksistä kuudes oli asettelultaan niin vaikea englanniksi, että kyseinen koulun työntekijä teki siitä käännöksen arabiaksi kuudennen haastateltavan kohdalla. Käännöstä käytettiin sen tekemisen jälkeen kaikkien jäljellä olleiden haastateltavien kanssa eli viisi ensimmäistä haastattelua tehtiin ilman sitä. Tutkija päätyi kyseisistä kielihankaluuksista huolimatta vastaanottamaan sellaistenkin haastateltavien vastaukset, joiden kanssa keskustelu oli suppeaa, koska tutkija arvioi heidänkin vastausten olleen riittäviä tutkimuksen kannalta. Lisäksi yksi haastateltavista otti yhden jo haastatteluun osallistuneen luokkatoverinsa mukaan haastattelutilanteeseen toimimaan hänelle tulkkina. Tilanne sujui kuitenkin melkein kuin

yksilöhaastattelu, koska tulkkina toiminut haastateltava osasi selittää haastateltavana olleelle nuorelle asiat selkeästi ja ymmärrettävästi sekä kääntää luontevasti haastateltavan sanat tutkijalle.

Haastattelutilanne alkoi kertomalla haastateltavalle mistä haastattelussa ja opinnäytetyössä on kyse, ja mihin sitä tullaan käyttämään. Tutkija painotti haastateltavan anonymiteetin säilymistä ja sitä, että haastattelut tulevat vain tutkimuskäyttöön ja ne hävitetään tutkimuksen valmistuttua. Jokainen haastateltava vakuutti ymmärtävänsä, mihin oli osallistumassa ja antoi luvan haastattelun käyttämiseen tutkimuksen teossa. Haastateltaville painotettiin myös sitä, että haastatteluihin osallistumalla heillä oli mahdollisuus olla vaikuttamassa tulevaisuuden rauhankasvatuksen laatuun ja tehokkuuteen.

Haastattelutilanne jatkui luetuttamalla haastateltavalla teksti, jossa määriteltiin rauhankasvatus. Tekstin tarkoituksena oli varmistaa, että haastateltava ymmärsi, mitä kaikkea rauhankasvatuksella kyseisessä haastattelukontekstissa tarkoitettiin. Tämän vaiheen jälkeen äänityslaite laitettiin päälle ja tutkija kirjasi ylös haastateltavan tiedot muistiinpanoihinsa. Haastattelutilanne eteni keskustelemalla kysymysten teemoista ja kaikesta niihin liittyvästä. Haastattelutilanteen loputtua tutkija antoi haastateltavalle suklaata kiitokseksi tutkimukseen osallistumisesta.

7.5 Sisällönanalyysi

Haastatteluaineisto voidaan purkaa kahdella tavalla: se kirjoitetaan tekstiksi litteroimalla eli puhtaaksi kirjoittamalla, tai teemoja tai päätelmiä poimitaan suoraan tallennetusta aineistosta, kuten äänitteeltä (Hirsjärvi & Hurme 2008, 138). Tutkijan muistiinpanot haastattelutilanteista olivat tarkat ja kattavat, joten tutkija päätti aineiston litteroimisen sijaan käyttää analysoitavana aineistona muistiinpanojaan, joita hän täydensi ja tarkensi haastatteluäänitteiden avulla.
Aineiston analyysimenetelmäksi valikoitui aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Ensimmäiseksi tutkija teki päätöksen, että aineistosta analysoidaan vain ilmisisältö (manifest content) eli piilossa olevat viestit jätetään analysoimatta ja keskitytään

vain ilmeiseen sisältöön (Silius 2005, 4). Sen jälkeen aineisto jaettiin viiteen pääteemaan haastattelurungon teemojen mukaan. Kysymyksistä syntyneet teemat nimettiin seuraavanlaisiksi:

1. Nuorten kohtaamat haasteet
2. Rauhankasvatuksen tunneilla opitut asiat
3. Rauhankasvatuksen henkilökohtainen merkitys
4. Rauhankasvatuksen kehittäminen
5. Näkökulmia Israelin-Palestiinan konfliktin ratkaisemiseen

Haastattelukysymyksiä oli kuusi kappaletta, mutta kysymysten 2 ja 4 vastaukset olivat niin lähellä toisiaan, että ne yhdistettiin yhdeksi teemaksi nimeltä rauhankasvatuksen tunneilla opitut asiat. Analysointia jatkettiin redusoimalla eli pelkistämällä ja pilkkomalla se selkeisiin osiin (Hiltunen i.a., 6). Seuraavaksi aineisto klusteroitiin eli ryhmiteltiin se teemoihin, jotka nimettiin niiden sisältöä tarkoittavilla nimikkeillä (Hiltunen i.a., 6). Teemat listattiin Google Sheets -ohjelmalla tehtyyn taulukkoon, josta kävi ilmi teeman maininneiden haastateltavien ikä, sukupuoli, koulu ja olivatko he osallistuneet rauhankasvatuksen tunneille. Taulukko antoi mahdollisuuden tarkastella aineistoa myös kvantitatiivisesta perspektiivistä. Lopuksi aineistosta nostettiin esille tekstikatkelmia eli sitaatteja tukemaan ja syventämään tutkimustuloksia ja tutkijan tulkintaa. Alla esimerkki analysoinnissa käytetystä teemoittelusta:

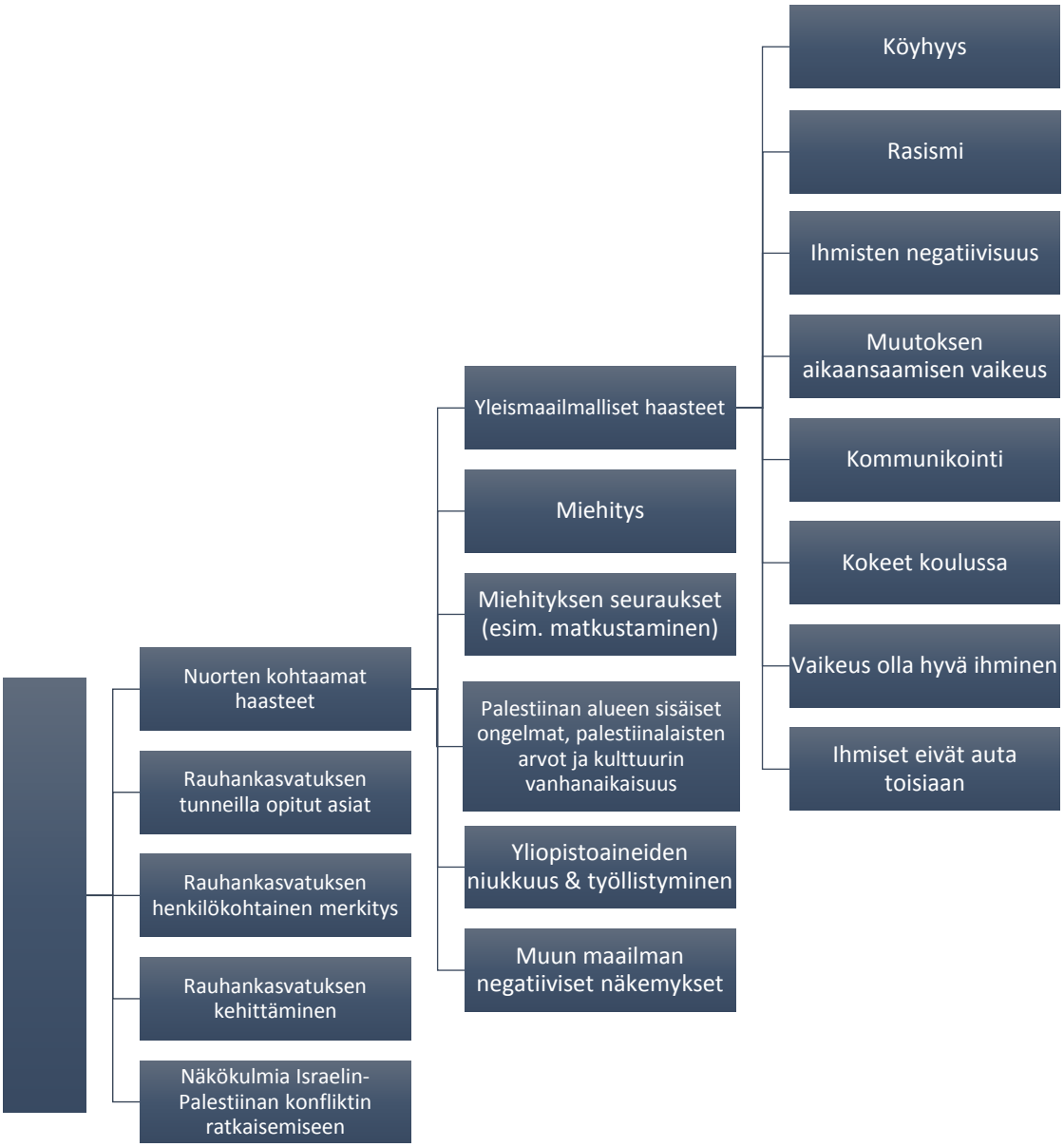

KUVIO 3. Esimerkki teemoittelusta

8 TUTKIMUSTULOKSET

8.1 Nuorten kohtaamat haasteet

Kaikki nuoret vastasivat kysymykseen numero yksi, joka koski Palestiinassa elävien nuorten kohtaamia haasteita. Yksi nuorista vastasi, että hänellä ei ole mitään haasteita Palestiinan alueella eläessään. Suurimmaksi haasteeksi nuoret kokivat miehityksen, jonka mainitsi enemmistö nuorista (14/24). Esimerkiksi yksi nuori koki, että hänen on vaikea yrittää elää rauhanomaisesti ja olla kunnianhimoinen ja luova, koska tulevaisuuden mahdollisuudet ovat miehityksen takia niin rajalliset. Miehityksen maininneista nuorista puolet oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille. Nuoret kuvasivat miehityksestä johtuvia haasteita seuraavanlaisesti:

> To be honest I could die any moment because I'm Palestinian. The Israeli soldiers think that Palestinian are like animals and don't have feelings, and they can just kill us like nothing happened. I believe that in like few years Israel will occupy entire Palestine and Palestinians could be counted in fingers, they would be eliminated. (H4)
>
> When we see our brothers dead. The violence that the occupation, that Israel do. (H8)
>
> When I see movies, I see all children dreaming to have a very good life and something like that, and then when I see the picture here in Palestine… ...There's no good dreams, no hope. The main reason is the occupation, but actually we are the second reason, people's reactions. (H11)

Miehitys on myös osasyynä tai ainoana syynä moneen muuhun nuorten mainitsemaan haasteeseen. Suoraan miehityksestä johtuvaksi haasteeksi nuoret kokivat matkustamiseen ja liikkumiseen liittyvät ongelmat. Myös muuttaminen paikkakunnalta toiselle Palestiinan sisällä on rajoitettua Israelin valtion toimesta. Matkustamisen ja liikkumisen teeman maininneet nuoret kertoivat, että sekä liikkuminen Palestiinan sisällä että matkustaminen Israeliin tai ulkomaille on heille suuri haaste. Liikkumisen haasteen mainitsivat yksitoista nuorta, joista kuusi oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille.

> When I want to go to Tel Aviv, Jaffa or Haifa I should get a permission from Israel to go, and sometimes it's yes and sometimes no. (H15)

> The Israeli occupation don't let us go and see the sea… ...and our green land. Don't give us the freedom to go in other lands and traveling. (H8)

> They kill the teaching by closing the roads to school. (H11)

Suuri osa nuorista (15/24) mainitsi haasteiksi myös teemoja, jotka johtuvat muista asioista kuin miehityksestä, tai ovat miehityksen ja jonkun muun asian yhteinen summa. Yksi tällaisista teemoista käsitti yleismaailmallisia haasteita, kuten köyhyys, rasismi, ihmisten negatiivisuus, muutoksen aikaansaamisen vaikeus, kommunikointi, kokeet koulussa, vaikeus olla hyvä ihminen ja se, että ihmiset eivät auta toisiaan. Yleismaailmallisia haasteita maininneista nuorista puolet oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille.

> I don't have the Palestinian ID. I have a foreigner ID which when I tell some people they go like "oh you're foreigner, we don't need to like you, you're bad, you kill people". And I say, just looking at them: "my mom is Palestinian and I live in Palestine, I live with Palestinians, my friends are all Palestinians. Why do you call me foreigner?" (H19)

> To be good with other people, and not to be violent against people. And just stay peaceful and be kind. Because I don't want to get any negative thoughts in my head so I always think positive. (H20)

Seitsemän (7/24) nuorta mainitsi Palestiinan alueen sisäiset ongelmat, palestiinalaisten arvot ja palestiinalaisen kulttuurin vanhanaikaisuuden haasteiksi heidän elämässään. Heistä neljä oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille. Muutama nuorista mainitsi haasteiksi palestiinalaisen kulttuurin piirteitä, kuten tyttöjen oikeuksien rajallisuuden ja yksityisyyden puuttumisen. Nuoret kokivat miehityksen vastustamisen ja siihen kohdistuvien mielipiteiden ja reaktioiden olevan hankalaa ja pelottavaa kohdattavaa, etenkin Palestiinan kehittymisen ja asioiden parantumisen kannalta. Nuoret ymmärsivät negatiivisten asenteiden olevan yhteydessä myös siihen, että suurin osa palestiinalaisista ei ole saanut kunnollista koulutusta ja rauhasta ei opeteta julkisissa kouluissa vielä nykypäivänäkään. Yksi nuorista mainitsi myös sen, että palestiinalaiset laittavat usein asioita miehityksen piikkiin.

Esimerkiksi silloin, jos kouluissa ja koulutuksessa on jotain vikaa, palestiinalaiset laittavat sen miehityksen syyksi.

> Palestine is under occupation and the people can't seem to accept it because all they is writing poems about it and not doing anything about it. I fall you can do is write a poem and waste your time on that you should be able to do something about rules that you're already breaking right now. For example not wearing a seatbelt, which puts in risk your children and whoever is in the passenger seat, you're risking their lives and it's in your hands. So if you're gonna complain about war, you should be fixing simple problems first. And the way I see it, the challenge is that we can't seem to fix the problems that we're facing as a community. (H16)

> The Palestinians fight the occupation and this is not good thing for me. It makes me afraid and terrified. And make me think that this will be in the future and it will affect on another children that will grow up. (H24)

> We can't find peace here because the community here and everybody isn't really into peace. They don't have that much knowledge or stuff, because they didn't learn at school that much, because we just started having big schools and great schools like 20–30 years ago. So that's a big problem that most of our parents and grandparents aren't learned, they don't know how to be. They didn't learn anything about peace in schools or so on. Here at our schools in Palestine, most of the schools I know, they don't teach that much about peace. But the people, the students that read at the internet, look up things, they mostly know about peace more than others. (H3)

Yliopistossa opiskeltavien aineiden niukkuus ja työllistymiseen liittyvät haasteet mainitsi kuusi nuorta (6/24). Heistä viisi oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille. Kertoessaan näistä asioista nuorilta tuntui puuttuvan toivo asioiden parantumisesta ja he eivät vaikuttaneet olevan kovin innoissaan tulevaisuuden näkymien suhteen.

> There aren't many universities here. The lack of jobs, and the salary for every job isn't that high when you look at the prices, which are high. (H9)

> It's not allowed to teach chemistry in here in Palestine. And If I go to America or to Jordan to study chemistry, and I want to come back here, I can't come back here to Palestine because they take me as a threat because I studied chemistry. (H11)

Kolme nuorta mainitsi haasteeksi myös sen, miten negatiivisesti muu maailma näkee Palestiinan ja heidän tilanteensa. Heistä yksi oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille. Nuoria satutti se, mitä media maailmalla puhuu Palestiinasta ja palestiinalaisista. Vaikealta tuntui myös se, että heidän kotimaataan Palestiinaa pidetään osana Israelia.

> Media in foreign countries, because they don't give information and news as what really happens here. They sometimes get paid and that's not fair for us, because people in foreign countries think that we are terrorists and that we kill people, while they (Israel) kill kids. (H3)
>
> People from other countries think that we are these sort of people that don't talk English, don't understand, don't go out. It's really different. Like we do hang out, have fun and also there's different people in Palestine. There's that guy who's like really cool he goes out, then there's this guy who doesn't go out. (H17)

8.2 Rauhankasvatuksen tunneilla opitut asiat

Kysymyksissä 2 ja 4 kartoitettiin rauhankasvatuksen tunneilla opittuja taitoja ja niiden vastaavuutta arkielämässä koettuihin haasteisiin, joten niihin vastasivat vain rauhankasvatuksen tunneille osallistuneet nuoret (12/24). Kyseisten kahden kysymyksen vastaukset olivat keskenään niin yhteneväiset, että tuloksissa ne yhdistettiin yhdeksi teemaksi. Kysymysten samankaltaisuus tuli ilmi vasta haastattelutilanteissa, kun nuoret vastasivat kysymyksiin samoin tavoin niissä olleista sävyeroista huolimatta. Yhdeksän nuorta kertoi oppineensa rauhankasvatuksen tunneilla muiden kuuntelemista ja kasvaneensa muiden huomioon ottamisessa ja auttamisessa.

> Yes, it (Peace Education) has helped me. When you take a country and look at it's opinions and see things how the country sees, you can understand how the people think or the country itself thinks, so you can respect it's opinion and try to understand everyone's opinions. (H9)
>
> I listen more people's opinions, I don't judge so quickly. You never really know why someone's acting like certain way unless you

> actually like find out what problems they've been going through. Because everyone has a reason for how they act. Not everyone knows why, so they judge quickly. (H2)
>
> In my school they really tell us about peace in really many ways. They teach us from when we used to be little kids that everybody's a human and we should all stand together. The most important thing is to be really nice person... …And yeah, there's nothing different between you and other human being. (H17)
>
> How to react when you see like someone that treat another like inhuman way or something like that. You know how to react, or you know now the feelings of that person that these bad things are done to him. So you think about people, think about yourself and other. (H11)

Kuusi (6/12) haastatelluista kertoi rauhankasvatuksen auttaneen heidän persoonansa ja ymmärryksensä kasvussa ja kehityksessä. He mainitsivat asioita kuten kuinka olla parempi ihminen ja rohkeampi ja positiivisempi persoona.

> Definitely peace has shaped me into new person. Let's say two years ago when I looked at myself, I used to be that guy who was really shy, didn't know a lot of english and who was scared to talk to any other people. But then I started knowing about other countries, what is peace and how to work with it. It helped me to become better person, made me go more like actually forward in life. And I'm happy what I've accomplished. (H17)
>
> Yes, it has shaped my thinking on how they (other people) react to things that I say or how do they share their opinions about me. That thing is depending on what I'm saying or what I'm making. (H9)

Kuusi (6/12) nuorista vastasi kommukointitaitojensa, kuten väittelytaitojen ja uusien kielten oppimisen, kehittyneen rauhankasvatuksen tunnilla. He kertoivat myös, että he ovat saaneet rohkeutta ja itsevarmuutta käyttää oppimiaan taitoja ja ilmaisemaan itseään muille.

> It's a new life act, believe me. Like when you go there and see how people speak to people, speak about countries, speak about you, speak about your family or about your people. Actually here you think now that you're a champion or a champ, like when you see that you're speaking about your country or about other country, and then that you say what you are thinking about. So actually here you think that you are now a free one, a free person that you speak as you like or what you like. Free to say all your opinions. (H11)

> Peace Education taught me how I can discuss our problems in peaceful way, not in fighting. And exchanging our thinking and our projects, our ideas for the occupation and how to fight this. But not just the occupation: in my whole life how to connect with other people and communication. (H10)

Kuusi (6/12) nuorta kertoi oppineensa rauhan todellisesta merkityksestä ja siitä, miten elää sovussa ja rauhassa, ja kuinka levittää rauhaa ympärilleen.

> They told you how the peace isn't just to not to have an occupation, actually there's an inside peace in you, there's a peace between you and your family, between you and your friends. Peace is a good word that I think that nobody thinks what does peace actually means… ...I learned that how to make your own peace aside the people. (H11)

> If you want to make peace, you should start with yourself and then others. To trust in yourself in what you think about peace… ...To encourage young generation to be peaceful. (H23)

> I actually have used those skills to like to tell my classmates because not all of them are part in Peace Education classes. Only I and two others in my class, so I used it to tell my classmates and others, like my cousins and other mates. (H1)

Nuorista viisi (5/12) kertoi rauhankasvatuksen antavan heille toivoa ja rohkaisua, ja rohkeutta ongelmia kohdatessa.

> I think differently now. Like when I need to do some researches (in Peace Education classes) I need to read about history of these countries and so like a man or a woman who changed everything. Now it goes to my mind: it was maybe the war situation but they changed (things), so why not I can change (things). (H11)

> The main thing in Palestine is that we're trying to remove the occupation, and to give hope to people, 'cause hope is the only thing that's stronger than fear, the fear of occupation. And hope is only thing we have got left. (H1)

Nuorista kolme (3/12) kertoi rauhankasvatuksen antaneen heille ajatuksia ja tietoa siitä, miten ylläpitää kansainvälisiä suhteita, kuinka työskennellä toisten maiden kanssa ja kuinka suhtautua toisten maiden mielipiteisiin.

> I've learned about other countries' problems like Syria and the refugees in Syria, about Gaza and all the houses that has destroyed. I've learned so much about other countries that I didn't used to know… ...That helped a lot to compare Palestine and the other countries, like to see what happens in other countries, not just in Palestine. Like how other countries suffers like Palestine. It's kinda good to know about other countries, not just my country... …Both ways has his opinion or his side of the story. And that's in the occupation, Palestine - Israel: people has their own like side of the story. They have different opinions, different side. (H1)

Nuorista kaksi (2/12) kertoi oppineensa väkivallattomuutta rauhankasvatuksen tunneilla.

> I was very violent man and I want to hit someone, but Peace Education let me think in a different way, that let the peace. (H8)

Kolme (3/12) nuorta vastasi rauhankasvatuksen antaneen heille uusia ideoita ja oivalluksia: lapsetkin voivat auttaa, ulkomaillekin voi mennä opiskelemaan, uutiset ovatkin kiinnostavia ja heistä yksi kertoi saaneensa uusia ideoita muutoksen aikaansaamiseksi. Kaksi (2/12) nuorista kertoi, että oli rauhankasvatuksen kautta saanut uusia ystäviä ja oppinut kuinka valita ystävät. Lisäksi yksi (1/12) nuori kertoi rauhankasvatuksen auttaneen häntä puolustamaan ja kannattamaan omaa maataan, ja yksi (1/12) nuori kertoi oppineensa muista uskonnoista ja niiden kunnioittamisesta.

Yksi (1/12) nuorista kertoi, että rauhankasvatus ei ole auttanut häntä hänen elämässä kohtaamiensa haasteiden kanssa.

> No, it hasn't helped. Israeli soldiers and you know settlers, have done zillion things that are hard to forget about. And they've killed, they've done so many bad things to us Palestinians and I just can't forgive them. It's really hard, even though they're giving us Peace Educating, giving us lessons about peace and stuff like those. But it's hard, it's not that easy. 'Cause like to be honest, the Peace Education didn't really mention anything about peace in Palestine and stuff like those. They were only talking about things in different communities… … It doesn't really talk about peace like how to build it, they only talk about other things… ...They said that there should be peace in Palestine and Israeli people and Palestinians should live equal and no war should happen, but they didn't really say how. (H4)

8.3 Rauhankasvatuksen henkilökohtainen merkitys

Tähän kysymykseen vastasivat kaikki nuoret. Heistä kaikki eivät olleet osallistuneet koulujen rauhankasvatuksen tunneille eli kaikki nuoret kuvailivat rauhankasvatuksen ja rauhan merkitystä niistä kokemuksista käsin, mitä heillä siitä oli. Moni sellainen nuori, joka ei ollut osallistunut rauhankasvatuksen tunneille kertoi tämän kysymyksen yhteydessä, että tahtoisi päästä rauhankasvatuksen tunneille. Nuorista kymmenen (10/24) kertoi, että rauhankasvatus on heille tärkeää siksi, että se auttaa heitä elämän eri osa-alueilla ja koska rauhankasvatus yksinkertaisesti on jo itsessään niin tärkeää. Kyseisistä nuorista puolet oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille.

> It is actually important. In Peace Education you can actually help a person who has a problems. Also you talk about great stuff that are happening in your society which is actually a good thing. Like instead of sitting around, like the wars are going on right now. (H19)
>
> I use my Peace Education in my drawings… ...I draw a lot about co-existence between us and Christians, or us and people who are in Jerusalem as there's a wall between us. So I use Peace Education in my art. (H18)

Nuorista yhdeksän (9/24) vastasi, että rauhankasvatuksen on heille henkilökohtaisesti merkityksellistä sen vuoksi, että he oppisivat uusia asioita ja ymmärtäisivät rauhan merkityksen paremmin. Heistä viisi oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille.

> Every Peace Education class I go to is a new experience. By understanding the politics of the world and other countries, how they co-operate with each other and the problems the world faces, you understand many new things and how the world is changing and it's developing or not developing in every country. So you can understand what is happening around you, the bigger picture. (H9)
>
> It like helps you give more peace even if you think you have lots of peace and that you are the right one, you still have a lot to learn about peace and other things. (H20)
>
> I think it will help me in many things in my life. Like how can I fight in peaceful way. I want to be more successful person in my country and

> my society, to make it better because we have a lot of problems here in Palestine. And not just because of the occupation, because the peace definition. We have a big problem here about the peace definition. I want to make the society better, to make Palestine better, to make difference. (H10)

Viisi (5/24) nuorta vastasi rauhankasvatuksen olevan heille tärkeää, koska se opettaa heille miten suhtautua rauhanomaisesti Israelin-Palestiinan konfliktiin ja kuinka taistella miehitystä vastaan. Heistä kolme oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille.

> To stay strong even though we are living in difficult situation. To defend my country. (H23)
>
> It helps me to live with peace and not to killing each other. (H22)
>
> In Palestine kids that are my age they go get killed because they want to do something, and people are like just sitting there and saying like “oh it’s nothing, they should get killed, it’s the right thing to do”. But the people who go and talk, I think they’re not really into the killing thing, they want to like have peace without any killing or shooting or anything. Peace education teaches peaceful participation. (H19)
>
> I would like to go to peace Education, it’s important to me because what’s happening in here in Palestine. (H15)

Neljä (4/24) nuorta, joista kolme oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille, mainitsi rauhan olevan niin tärkeää, että sitä pitäisi opettaa kaikille.

> Very important to spread peace. Very good for us to live in peace. (H8)
>
> I do believe that every single region and country should talk about peace. For like the first place is talk about peace is to talk about life. Like there’s a lot of schools that focus on education and that’s really good thing, that’s important. But also you need to focus on the real life, peace, what is happening around the world, what’s happening there. (H17)

Kaikki (24/24) nuoret pitivät rauhaa ja rauhankasvatusta merkityksellisinä ja tärkeinä asioina. Kolme (3/24) nuorta mainitsi kuitenkin myös merkityksellisyyden puutteesta. Heistä kaksi oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille. Yksi heistä

kuvasi rauhankasvatuksen tunteja hänelle merkityksettömiksi siksi, että häntä ei kiinnosta politiikka ja sen opiskelu.

> We can't use these things to the occupation and stuff like that. These things are only for schools and outside school in some way. (H4)

> Well at first it had meaning, we were young and it was fun, we met lot of people from different schools. But since we got older, the students didn't really take it seriously, so like we're older and we don't think of it as important as it was before. And we participated in Peace Education, we learned, it helped ourselves as a person, but i don't think it helped others and the school, because no-one would really come to us for us to solve their problems, only the little students. Like if I had a problem I wouldn't go to the student, I would go to the teacher. (H2)

8.4 Rauhankasvatuksen kehittäminen

Rauhankasvatuksen kehittämistä koskevaan kysymykseen vastasivat kaikki nuoret. Ne nuoret, jotka eivät olleet osallistuneet rauhankasvatuksen tunneille, vastasivat näkökulmasta "mitä tahtoisin rauhankasvatuksen olevan". Kaksi (2/12) rauhankasvatuksen tunneille osallistunutta nuorta oli sitä mieltä, että rauhankasvatuksen tunneilla ei pitäisi opettaa enempää Palestiinasta tai ympäristöasioista.

Kymmenen (10/12) rauhankasvatuksen tunneille osallistunutta nuorta vastasi haluavansa kehittää rauhankasvatuksen tunteja lisäämällä opetukseen rauhan rakentamiseen tarvittavia elementtejä, kuten tietoa sodista, kuinka kertoa rauhasta muille ja mitä tehdä Palestiinan tilanteelle.

> We've talked about how peace happened in other countries and stuff like that. But like about Palestine and Israel, they said there should be peace in Palestine, and Israeli people and Palestinian people should live equal and no war should happen. But they didn't really say how. (H4)

> I want to have inner peace, I want to talk about peace to let the peace live in Palestine and the world. I want to learn how to let others to live in peace, how to be against the violence and killing others. I want the Peace Education students learn more about peace, not only small things about peace, but let them study more and more about peace. (H8)

> Actually we don't have peace here in Palestine, so I want to learn about having peace in Palestine, like why we don't have peace in Palestine. This question is putting me down. The history of it all. (H24)

Kuusi (6/12) niistä nuorista, jotka eivät olleet osallistuneet rauhankasvatuksen tunneille halusivat myös rauhankasvatuksen opettavan rauhan merkityksestä ja rauhan rakentamisesta. Heidän mielestään rauhan tulisi olla suuri asia Palestiinan alueella ja kaikkien palestiinalaisten tulisi osallistua rauhankasvatukseen, erityisesti lasten. He myös toivoivat, että rauhankasvatuksen tunneilla opetettaisiin rinnakkaiselosta, ymmärrystä siitä kuinka paljon rasismi satuttaa ja kuinka saada rauha aikaiseksi Palestiinan alueella. Myös yksi rauhankasvatuksen tunneille osallistunut nuori oli sitä mieltä, että kaikkien lasten tulisi osallistua rauhankasvatuksen tunneille.

> I think every single child, if he has the opportunity to try Peace Education, they should. It's a really strong experience, really good experience that's gonna change for good. And that's gonna make people know what is Peace Education, what is politics. Me and my friends, we really cared about who's gonna be the President in the USA's elections. We were really scared and other people used to say "that's not your President, why do you care?" We do care 'cause it's a really big country, it's gonna control lot of stuff. People don't know it yet 'cause they don't know about politics. We experienced that (in Peace Education class): we were sitting on chairs, we had the responsibility to do, we had to fix some issues that actually exist in the world. So at the same time, when you see it in tv, there's a deep down (in you) part that says "I have responsibility, I'm scared about this country". 'cause all the countries will be connected, the whole world is connected in a way, somehow. It's connected 'cause when something wrong happens in this country you're gonna see a lot of countries are gonna change for that, äcause there's a connection. (H17)

Neljä (4/12) rauhankasvatuksen tunneille osallistunutta nuorta halusi kehittää rauhankasvatuksen opetusmetodeja. He ehdottivat vaihto-oppilasohjelmia, aktiviteetteja, rauhanneuvottelujen harjoittelemista, kokoontumisia entisten rauhankasvatuksen luokkalaisten kanssa (reunions) ja opetusta elokuvien tarinoiden ja läksyinä luettavien kirjojen muodossa. Myös yksi niistä nuorista, jotka eivät olleet

osallistuneet rauhankasvatuksen tunneille ehdotti seuraavanlaista opetusmetodia:

> I think I should do a play with two scenes. One with violence and one with peace. Then I explain to people who are watching the difference between. That I think for school it's better than if I write in the board. To see the play it's better for children than writing the instructions. (H15)

Kahdeksan (8/24) nuorta, joista viisi oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille ja kolme ei, halusi rauhankasvatuksen tunneilla opetettavan uusia taitoja, kuten kuinka pitää huolta ympäristöstä ja tehdä omasta yhteisöstä parempi, kuinka ratkoa ongelmia, kuinka mennä oman mukavuusalueen ulkopuolelle ja kuinka auttaa ja olla yhteydessä kuurojen, mykkien ja sokeiden ihmisten kanssa.

> Our environment is very bad, so I think the environment is the first thing we must built. Then with the environment we learn how to build peace, how to build our society, learn how to help, how to learn and teach and many things. That's the main thing: to build our environment to complete our project and building our society. (H10)

Neljä (4/12) rauhankasvatuksen tunneille osallistunutta nuorta halusi enemmän opetusta politiikasta ja poliittisista ongelmista, ja yksi heistä ehdottikin, että kerran viikossa pidettäisiin politiikan oppitunti. Myös kolme niistä nuorista, jotka eivät olleet osallistuneet rauhankasvatuksen tunneille toivoi, että rauhankasvatuksen tunneilla opetettaisiin politiikasta. Lisäksi kolme (3/24) nuorta, joista kaksi oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille, halusi opetusta elämästä muissa maissa ja muissa yhteisöissä. He halusivat oppia muiden maiden tilanteista, millaista kärsimystä muissa maissa on ja mitä maailmalla ja heidän ympärillään tapahtuu.

8.5 Näkökulmia Israelin-Palestiinan konfliktin ratkaisemiseen

Haastattelun kuudennessa kysymyksessä kysyttiin mitä myönnytyksiä ja kompromisseja Israelin-Palestiinan konfliktin päättämiseksi kultakin osapuolelta voitiin nuoren mielestä odottaa. Yksi nuori vastasi ainoastaan, että kysymykseen on sen poliittisen luonteen vuoksi liian vaikea vastata. Kaikki muut nuoret (23/24) vasta-

sivat kysymykseen. Kysymys oli kuitenkin hankala jokaiselle nuorelle sen sanamuotojen ja pituuden vuoksi, joten kuudennen haastateltavan kohdalla yksi koulujen opettajista käänsi kyseisen kysymyksen arabiaksi kysymyksen sisäistämisen helpottamiseksi.

Neljätoista (14/23) nuorta antoi ehdotuksia siitä, mitä molemmilta osapuolilta voidaan odottaa rauhan aikaansaamiseksi. Heidän mielestään molemmilta mailta voidaan odottaa muun muassa väkivallattomuutta, sovussa elämistä, yhteistyötä rauhan saavuttamiseksi, keskinäistä kunnioitusta, veden ja maiden jakoa tasan, enemmän kompromisseja, ymmärrystä ja joustavuutta sekä sitä, että lapset olisivat ystäviä keskenään. Heistä yhdeksän oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille.

> The solution for me is not moving. Like we have two different people, we shouldn't kick someone out 'cause "this one should stay", like both of us should stay. I think it's bad, there's children here and there's children there. When you're gonna tell the children "oh, we're sorry, we're gonna kick you out of your country". They've lived here, it's their childhood. That's gonna be bad if you do that, you're gonna break childs heart. And this child's gonna grow up and when he grows up with a broken heart he's gonna change the world. And that's gonna be your problem 'cause you've chosen to make this kid great or make him fall. And when you make him fall, that's gonna be your future. 'Cause this kid is gonna control the future. (H17)

> This operation can't be made in one year, it's a long term operation to make. It will be progressing slowly, but in a result we should think more about how to respect each side more and give it the things that it needs and you don't. And when you promise something you do it, you keep the things that you say so there's isn't any problems making these things. Because one of the main issues when politicians makes a promise is he don't keep it, so the peace that we are trying to have will not work. So that's a problem. (H9)

> Yeah and like we can get united, Israel and Palestine, especially the kids: we can be friends, we can talk to them, we can communicate social network and so. (H1)

Yhdeksäntoista (19/23) nuorista antoi ehdotuksia siitä, mitä Israelilta voidaan odottaa ja mitä sen tulisi tehdä konfliktin päättämiseksi. Heistä yksitoista oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille. Heidän mielestään Israelin täytyy lopettaa

itsekkyys ja palestiinalaisten tappaminen ja vihaaminen, ja sen sijaan alkaa kunnioittamaan ihmisoikeuksia ja antaa Palestiinan elää vapaasti. He ajattelivat, että jos israelilaiset alkavat kunnioittamaan palestiinalaisia, palestiinalaiset alkavat vastavuoroisesti kunnioittamaan heitä. Muutama heistä oli myös sitä mieltä, että Israelin tulisi antaa kaikki ottamansa maa takaisin Palestiinalle.

> They don't treat us like humans so it's hard to give them our land... ...They should respect us and give us the right to do what we want and to move from city to another. They should treat us good, as humans. They should know that Palestine is our country, not belong to them. (H12)

> And nobody should be selfish to the point where it leads to war. You can be selfish, but it can't lead to war. You can't be selfish to that point. (H16)

> Actually just stop the occupation and killing and arresting people. To destroy the wall that it's in Jerusalem and the other cities. If they destroy the wall and give people more peace and they just give people the land that they took, I think that people now will be ready for peace. (H11)

> Most of the Israelis are Jewish, and when they see a person who's Christian or Muslim, they call "your religion is not real". I've been through this: I was one time in Jerusalem and I was wearing my cross, and a woman or a girl who was Jewish, she looked at me like really nasty way, like I did something to her, which is really like bad. I think they should give up being so judgmental so fast, like get to know the person before you judge them. (H19)

Nuorista neljätoista (14/23) antoi ehdotuksia siitä, mitä Palestiinalta voidaan odottaa rauhan aikaansaamiseksi. Heistä kahdeksan oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille. Heistä kolme oli sitä mieltä, että Palestiinan ei tarvitse tehdä myönnytyksiä tässä asiassa, koska se on uhri. Kuitenkin neljästätoista nuoresta kolmetoista kertoi myös asioita, joita Palestiinan tulisi tässä tilanteessa tehdä, kuten esimerkiksi olla hyvä Israelille, lopettaa israelilaiste sotilaiden tappaminen, tutustua Israelin kulttuuriin ja nöyrtyä ajatukseen, että palestiinalaiset eivät ole muita kansoja parempi kansa.

> Palestine stop killing Israeli people and soldiers. (H11)

> Not get over their head a lot 'cause a lot of Palestinians say "we're the best, no-one's better than us". There are a lot of people that are

> better than them actually. Plus go through work to get her education better, because Palestine, I don't really think she's one of the high, like most educated country in the world. I think she's from the lowest… ...The kids always go to the part were Palestine is more important than our education. I see that also a lot, like most of my classmates when I talk to them that I don't really wanna get killed for my country because I can save it by my education. They go and say "oh, getting killed is much better, like why should you do that, your education is not gonna work for you, go do something for Palestine"... ...Ok, kids sit here and do nothing but there's a whole world in front of you! Write a book, do a poem, do a song, do whatever but don't go kill yourself! (H19)
>
> I think schools in Palestine should tell the students more about Peace Education. Because I see too many children doing things they love but with violence. And that's not good if they do it from children, what will they do when they get older. So more Peace Education, that is important. Not just Lutheran schools, but every student of every school. (H15)

Kolme (3/23) nuorta, joista kaksi oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille, mainitsi myös asioita, joita muun maailman tulisi tehdä Israelin ja Palestiinan suhteen.

> I also wanna give a message to every single news or like every single people who's trying to tell that Palestine is terrorist and Israel is a peaceful country: both of us are not good. A lot of people from the news think that we are the bad people, we are the people who would do bad stuff, but actually they don't see the better picture. Like you, when you came here, you'll probably gonna see the full picture. 'Cause lot of other countries like to cut that, so they can control and always say "oh, he's Palestinian, he's a terrorist". Well, if you meet me, I promise I love peace and I don't hate Israeli people, I have actually Israeli friends. It's fine, it's normal. But there's these Palestinians that hate Israel, and there's theses Israelis that hate Palestinians, and they control. For me and other friends, we try to make that less, but there's still lot of people who hate Israelis and Israelis who hate Palestinians. (H17)
>
> Those countries should help us, we are alone. (H14)
>
> Our society is very bad, I'm sorry to tell you this. But if we build our cities good ways we will get more attention from other countries, the world how to help us. When foreign person come to Palestine and wants to help the Palestinian people, and they don't want help because the other countries saw us that we are the problem. (H10)

9 KUINKA KEHITTÄÄ RAUHANKASVATUSTA?

Tutkimuksessa kartoitettiin rauhankasvatuksen merkitystä palestiinalaisten nuorten elämässä selvittämällä millaisia haasteita nuoret kohtaavat arkielämässään, vastaavatko rauhankasvatuksen tunnit heidän kohtaamiinsa haasteisiin ja millä tavoin he itse kehittäisivät koulujensa rauhankasvatusta. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että rauhankasvatuksella on merkitystä haastateltujen palestiinalaisten nuorten elämässä, mutta sitä pitäisi kehittää vastaamaan paremmin heidän kohtaamiinsa haasteisiin. Rauhankasvatus voisi vastata paremmin nuorten kohtaamiin haasteisiin, jos se sisältäisi enemmän anteeksiannon läpikäymistä ja tunteiden käsittelytaitojen opettelua sekä erityisesti Lähi-idän rauhan rakentamiseen tarvittavia konkreettisia työkaluja. Unescon suosituksen mukaan käytännön toiminnan ja oppimisen on edistettävä myös emotionaalista kehitystä (Rauhankasvatusinstituutti 2007, 3). Anteeksiannon läpikäynnin ja tunteiden käsittelytaitojen kautta nuorten kohtaamat haasteet eivät ehkä tuntuisi yhtä ylitsepääsemättömiltä kuin ne nyt tuntuvat. Rauhan rakentamisen konkreettisia työkaluja saadessaan nuoret voisivat kokea omaavansa keinoja muuttaa asioita Lähi-idässä. Se taas voisi antaa heille voimia ja toivoa konfliktin loppumisesta sekä aktiviivisuutta ja rohkeutta lähteä itse mukaan asioiden kehittämiseen ja parantamiseen.

Rauhankasvatuksen tarkoituksena on herätellä ihmistä pohtimaan oikeudenmukaisuuteen ja ihmisarvoon liittyviä kysymyksiä ja opettaa keinoja väkivallattomaan konfliktien ratkaisuun (Rauhankasvatusinstituutti 2007, 3). Nuoret totesivat rauhankasvatuksen olevan heille merkityksellistä ja tärkeää, ja he kertoivat haluavansa oppia enemmän rauhasta ja sen rakentamisesta. Nuoret kuvasivat rauhankasvatuksen merkitystä ja tärkeyttä sen kautta, mitä heille opetetaan rauhankasvatuksen tunneilla. Syinä rauhankasvatuksen merkityksellisyyteen he pitivät opetusta siitä, kuinka suhtautua rauhanomaisesti Israelin-Palestiinan konfliktiin, uusien asioiden oppimista ja sitä, että rauhankasvatuksesta on heille apua elämän eri osa-alueilla. Muutama nuori kertoi myös rauhankasvatuksen merkityksellisyyden puutteesta, joka johtui siitä, että rauhankasvatuksen tunnit eivät heidän mielestään vastaa heidän todellisiin tarpeisiinsa ja toivomuksiinsa.

Suurimpina arkipäivän haasteina nuoret pitivät Israelin ylläpitämää miehitystä ja siitä seuraavia asioita, kuten matkustamisen hankaluutta. Matkustamisen hankaluus tarkoittaa käytännössä sitä, että Israel on tehnyt matkustamisesta palestiinalaisille haastavaa rakentamalla satoja Israelin hallussa olevia tarkastuspisteitä ja tiesulkuja Palestiinan alueelle (If Americans Knew, i.a.). Tarkastuspisteiden ja tiesulkujen läpäisemiseen tarvittavia kulkulupia eivät kaikki aina saa ja niistä huolimatta israelilaiset saattavat olla päästämättä palestiinalaista tarkastuspisteiden läpi (If Americans Knew, i.a.). Miehityksen ja sen seurauksia maininneista nuorista noin puolet oli osallistunut rauhankasvatuksen tunneille, eli miehityksen ja sen seurausten mainitseminen ei ollut suorassa korrelaatiossa sen kanssa oliko nuori osallistunut rauhankasvatuksen tunneille vai ei. Myös Palestiinan sisäisiä ongelmia ja yleismaailmallisia ongelmia maininneiden nuorten kesken oli samanlainen jakauma rauhankasvatuksen tunneille osallistumisen suhteen. Ainoastaan yliopisto-opiskeluista ja työllistymisestä olivat huolissaan pääosin rauhankasvatuksen tunneille osallistuneet nuoret. Yksi nuorista vastasi, että hänellä ei ole mitään haasteita.

Muutamalla nuorella oli myös negatiivista sanottavaa rauhankasvatuksen tunneista. Heidän mielestään rauhankasvatuksen tunneista ei ollut mitään hyötyä Israelin-Palestiinan konfliktin suhteen, koska tunneilla ei opeteta kuinka ratkaista kyseinen konflikti ja kuinka rauhaa rakennetaan maailmanpolitiikan tasolla. He olivat asian suhteen toivottomia myös siksi, että he uskoivat Israelin-Palestiinan konfliktin olevan mahdoton ratkaista. Jos tutkimuskohteina olleiden koulujen rauhankasvatuksen halutaan vastaavan tehokkaasti palestiinalaisten nuorten kohtaamiin haasteisiin, on siihen tuotava lisää elementtejä Israelin-Palestiinan konfliktista ja sen ratkaisemiseksi tarvittavista työkaluista.

Rauhankasvatuksen tunneille osallistuneet nuoret vastasivat oppineensa toisten huomioonottamista, kuuntelua ja ymmärtämistä. Yksi rauhankasvatuksen tavoitteista on luoda ihmisten välille keskusteluyhteys, jossa asenteiden ja arvojen muokkaamisen ohessa opitaan myös kuuntelemaan (Rauhankasvatusinstituutti 2007, 4). He kertoivat tulleensa positiivisemmiksi ja itsevarmemmiksi persooniksi, joiden kommunikointitaidot kehittyivät rauhankasvatuksen tuntien opetuksen

myötä. He pitivät rauhankasvatuksen tunteja kannustavana ja rohkaisevana ympäristönä kokeilla uusia asioita, kuten puheen pitämistä. Nuoret kokivat myös oppineensa väkivallattomuutta, rauhan todellisesta merkityksestä ja kuinka elää sovussa muiden kanssa. He kokivat rauhankasvatuksen antavan heille toivoa ja rohkeutta Israelin-Palestiinan konfliktin keskellä elämiseen. Lisäksi muutama nuorista koki tärkeäksi sen, että he olivat saaneet uusia ystäviä rauhankasvatuksen tunneilla. Yksi nuorista kertoi, että rauhankasvatus ei ole auttanut häntä niiden haasteiden kanssa, joita hän arkipäivinään kohtaa. Hänen kokemuksensa mukaan rauhankasvatuksen tunneilla opetetaan, että rauha on tärkeää ja Lähi-Idässä tulisi olla rauha, mutta ei sitä kuinka rauha saadaan aikaiseksi. Pääosin nuoret olivat siis kiitollisia rauhankasvatuksesta, mutta he kaipasivat opetukseen rauhan rakentamiseen käytettäviä menetelmiä myös suuremmalla mittakaavalla. Ehkä olisi tärkeää opettaa heille laajemmin myös sitä näkökulmaa, että pienetkin rauhan rakentamiseen tarvittavat asiat ovat jo askelia eteenpäin suuremmankin kuvan kannalta.

Nuoret itse kehittäisivät rauhankasvatusta lisäämällä opetukseen rauhan rakentamista, koska siihen he kokivat saavansa liian vähän työkaluja. Tutkimuskohteena olleiden koulujen henkilökunnan jäsenen Nelly Husarin mukaan rauhankasvatuksen tunneilla nuoret kuulevat maailman poliittisista ongelmista ja pääsevät oppimaan neuvottelutaitoja, demokratiaa, konfliktin selvittämistä ja rauhankasvatusta (Husari 2016). Lisäksi sovittelutunneilla nuoret harjoittelevat ratkaisemaan toisten oppilaiden ongelmia, minkä kautta he oppivat anteeksiantoa ja toisen hyväksymistä (Husari 2016). Rauhan rakentamiseen tarvittavina työkaluina he pitivät muun muassa tietoa muiden maiden tapahtumista ja tilanteista, maailman kärsimyksestä, sodista, rinnakkaiselosta ja siitä, kuinka kertoa rauhasta muille. Nuorten mielipiteet ja koulujen rauhankasvatuksen tuntien sisältö ovat siis hieman ristiriidassa toistensa kanssa, mikä toisaalta antaa hyvän pohjan kehittämiselle ja kehityksen suunnan valitsemiselle.

Lisäksi nuoret olivat sitä mieltä, että kaikkien lasten tulisi osallistua rauhankasvatuksen tunneille ja rauhan tulisi olla suuri asia Palestiinan alueella. Erityisesti ne nuoret, jotka eivät olleet osallistuneet rauhankasvatuksen tunneille pitivät tär-

keänä sitä, että kaikille opetettaisiin rauhankasvatusta ja moni heistä kertoi haluavansa rauhankasvatuksen tunneille. Koulut olivat tutkijalle tuntemattomasta syystä päättäneet valita osallistujat rauhankasvatuksen tunneille koulumenestyksen mukaan eli tunneille osallistui vain hyvin koulussa menestyviä oppilaita. Nuoret kuitenkin itse toivoisivat rauhankasvatusta kaikille koulujen oppilaille, mikä tutkijan mielestä tulisi ottaa koulujen toimesta vakavasti harkintaan.

Kouluissa rauhankasvatuksen opetus toteutetaan keskustelujen ja osallistavien metodien avulla (Rauhankasvatusinstituutti 2007, 4). Nuoret antoivat ehdotuksia siitä, millaisia opetusmetodeja ja aiheita rauhankasvatuksen tunneille kaivattaisiin. He lisäisivät opetukseen aktiviteetteja, tarinallisia ja kuvallisia metodeja, teatteria, rauhanneuvottelujen harjoittelua ja kokoontumisia entisten rauhankasvatuksen luokkalaistensa kanssa. Osa nuorista halusi enemmän politiikan oppitunteja ja osa taas oli sitä mieltä, että politiikasta opetettiin liikaa jo nyt. Ympäristöasiat oli myös mielipiteitä jakava opetuksen aihe. Osa nuorista piti ympäristöopetuksen määrää liian suurena, kun taas osa heistä oli sitä mieltä, että ympäristön negatiivisen tilan vuoksi ympäristöasioita pitäisi opettaa paljon nykyistä enemmän. Lisäksi nuoret halusivat oppia oman yhteisön huolehtimista, ongelmien ratkaisua, oman mukavuusalueen ulkopuolelle menemistä ja aistivammaisten ihmisten kanssa kommunikointia. Yhdistyneet Kansakunnat on kuitenkin määritellyt, että positiiviseen rauhaan kuuluu myös ympäristön suojelu (Keinänen 2011, 53-54), joten ympäristöasioita täytyy käsitellä rauhankasvatuksen tunneilla. Sen määrän tarpeellisuutta on kuitenkin vaikea mitata muuten kuin ympäristön tilanteen kautta. Palestiinan alueen ympäristön suojelussa on tällä hetkellä lapsen kengissä, joten ympäristöasioiden opetusta kouluissa ei tulisi ainakaan vähentää.

Rauhankasvatuksessa tutkitaan väkivallan olemusta ja sen seurauksia ja vaikutuksia tekijään ja uhriin (Rauhankasvatusinstituutti 2007, 3). Ajatus sen taustalla on, että ihminen oppii ymmärtämään konfliktin molempia osapuolia ja näiden näkemysten taustalla olevia syitä, mistä seuraa se, että hänen on helpompi tehdä okeudenmukaisia valintoja (Rauhankasvatusinstituutti 2007, 3). Nuorten ehdotukset Israelin-Palestiinan konfliktin ratkaisemiseksi keskittyivät pääosin rauhanomaisiin toimintoihin, kuten ihmisten tappamisen ja kaikenlaisen väkivallankäytön

lopettamiseen, ymmärryksen ja kompromissien lisäämiseen ja osapuolten välisen yhteistyön ja rinnakkaiselon aloittamiseen. Suurin osa nuorista näki sen, että konfliktin molemmat osapuolet ovat syypäitä siihen, että Lähi-idässä ei tällä hetkellä ole rauhaa. He pitivät tärkeänä sitä, että sekä israelilaiset että palestiinalaiset alkaisivat kunnioittamaan toisiaan. Nuorten näkemykset olivat perusolemuksiltaan ihmisarvoa ja kaikkien ihmisten tasa-arvoisuutta korostavia. Israelin-Palestiinan konfliktin ratkaisua koskevien vastausten osalta rauhankasvatuksen tunneille osallistuminen ei ollut korrelaatiossa nuorten mielipiteiden kanssa, minkä myötä ei voida suoraan osoittaa rauhankasvatuksen olevan se väylä, jonka kautta nuorten mielipiteet ovat muodostuneet kyseisenlaisiksi. Koska ei ole olemassa tutkimustietoa siitä, millaisia mielipiteitä palestiinalaisten ei-kristillisten koulujen oppilailla asiasta on, ei voida suoraan osoittaa onko tutkimuskohteena olleilla kouluilla osaa nuorten mielipiteisiin.

Muutama nuorista oli sitä mieltä, että palestiinalaiset ovat vain uhreja ja heidän ei tulisi tehdä myönnytyksiä Israelille. Kuitenkin heistäkin vain yksi oli sitä mieltä, että palestiinalaisten ei tule tehdä yhtään mitään tilanteen parantamiseksi ja rauhan aikaansaamiseksi. Nuorten rauhanomaisten mielipiteiden lomasta paistoi myös katkeruus ja viha Israelia kohtaan sekä epätoivo rauhan saavuttamisen suhteen. Sen kannalta olisi hyvin tärkeää lisätä vielä enemmän tunteiden käsittelyä rauhankasvatuksen tuntien sisältöihin. Heidän kokemuksensa oli, että israelilaiset pitävät heitä eläiminä ja ajattelevat, että heillä ei ole ihmisarvoa. Muiden maiden negatiiviset näkemykset olivat myös yksi asia, mikä vaivasi muutamaa nuorta. He kokivat vaikeaksi sen, että muu maailma näkee kaikki palestiinalaiset terroristeina ja Israelin rauhanomaisena maana. Heistä yksi kertoi toivovansa muun maailman apua konfliktin ratkaisemiseksi, koska palestiinalaiset ovat yksin se suhteen.

Tämän tutkimuksen kuudennessa luvussa Aikaisempia tutkimuksia aiheesta on esitelty rauhankasvatusta tutkineita tutkimuksia (Hanson 1994, Palsio 2013 & Rauvala 2014), jotka ovat sijoittuneet huomattavasti vähemmän väkivaltaisiin olosuhteisiin kuin tämä tutkimus. Kyseisten tutkimusten tulokset ja tämän tutkimuksen tulokset ovat kuitenkin yhdessä osoittaneet, että rauhankasvatukselle ja sen eri muodoille on tarvetta joka puolella maailmaa, vaikka olosuhteet voivatkin

erota toisistaan hyvin paljon. Lisäksi sekä kyseisten tutkimusten että tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että rauha ja rauhankasvatus koetaan yleisesti tärkeiksi asioiksi sekä sitä opiskelevien että opettavien tahojen mielestä.

10 TUTKIMUKSEN ONNISTUMINEN

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tutkimustietoa rauhankasvatuksen kehittämiseksi. Tutkimustulokset muodostavat tutkimusaiheesta halutun kuvan ja vastaavat tarkoituksenmukaisesti tutkimuskysymyksiin. Mielestäni tutkimus onnistuu tuomaan esille sellaisten sorrettujen ihmisten kokemuksia ja näkemyksiä, jotka eivät saa omaa ääntään kuuluviin muilla keinoin. Se ja ihmisarvon puolustaminen toimivat tämän tutkimuksen punaisena lankana. Suomen evankelis-luterilainen kirkko on jaotellut diakoniatyöntekijän ydinosaamisen neljäksi ydinosaamisalueeksi, joita ovat hengellisen työn osaaminen, diakonisen asiakastyön osaaminen, organisaatio- ja kehittämisosaaminen ja yhteisöllinen ja yhteiskunnallinen osaaminen (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010). Niiden keskiössä ovat yhteisöt ja ihmiset, jotka toimivat diakoniatyön kumppaneina, voimavaroina tai avun tarvitsijoina. Tämä tutkimus sijoittuu diakoniatyöntekijän yhteisöllisen ja yhteiskunnallisen ydinosaamisalueen sisälle, koska se tunnistaa ja toimii monikulttuurisessa toimintaympäristössä, se puolustaa osallisuuden, oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon toteutumista yhteiskunnan eri foorumeilla ja pyrkii vaikuttamaan yhteiskunnan rakenteisiin ihmisten elinolosuhteiden ja hyvinvoinnin parantamiseksi. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010.) Samalla olen itse saanut kasvaa ammatillisesti edellämainittujen tutkimusta koskevien diakoniatyöntekijän ydinosaamikuvausten mukaisesti. Toivon tutkimukseni tulosten saavan aikaan positiivista kehitystä vaikuttavampaan ja tuloksellisempaan rauhankasvatukseen palestiinalaisissa kouluissa. Toivon myös tutkimuksen antavan jokaiselle sen lukijalle uutta ajateltavaa ja aktiivisuutta ihmisoikeuksien ja rauhan toteuttamisessa koko maailmassa.

Tutkimuksen tuloksia ei voida täysin yleistää kaikkien palestiinalaisten nuorten mielipiteiksi, koska sen tekemiseen käytetty haastatteluaineisto on kerätty vain kahdeltakymmeneltäneljältä palestiinalaisnuorelta. Näin ollen se on pätevä kuvaamaan tarkasti vain heidän kokemuksiaan. Mielestäni tutkimustuloksia voidaan kuitenkin käyttää osviittana ymmärtämään mitä Israelin-Palestiinan konflikti arkipäivän elämässä voi tarkoittaa ja millaisia vaikutuksia sillä voi nuoren elämässä olla. Kokonaisuudessaan tutkimusprosessi sujui hyvin ja valitut tutkimusmetodit

osoittautuivat sopiviksi selvittämään tutkimuskysymysten vaatimat asiat perusteellisesti. Yhteistyö Suomen Lähetysseuran kanssa sujui jouhevasti, ja myös yhteistyö kristillisten koulujen sekä haastateltavien nuorten kanssa sujui hienosti monista kulttuuri- ja kielieroista huolimatta.

Haastattelukysymykset jätettiin tarkoituksella mahdollisimman avoimiksi, koska haluttiin varmistaa, että ennakkoasetelmat eivät pääse vaikuttamaan vastaajiin ja sen myötä itse vastauksiin. Teemahaastattelujen vapaa muoto saattoi kuitenkin vaikuttaa tutkimuksen tuloksien laajuuteen negatiivisesti, koska se mahdollisti sen, että vastauksista saattoi jäädä jotakin pois. Esimerkiksi vain yksi rauhankasvatuksen tunneille osallistuneista nuorista mainitsi oppineensa muista uskonnoista ja niiden kunnioittamisesta, vaikka koulujen mukaan se kuuluu erityisesti rauhankasvatuksen sisältöön. Toisaalta aina, kun on kyse ihmisistä, on mahdollisuus, että mieli aiheuttaa virheitä lausuttuihin sanoihin.

Tutkittavaa aineistoa kertyi paljon, minkä vuoksi jouduin karsimaan mahdollisia näkökulmia ja analysoitavia asioita, jotta tutkimuksesta ei tulisi liian laaja opinnäytetyöksi. Aineistosta saisi vielä paljon irti uutta tietoa ja näkökulmia, minkä vuoksi onkin sääli, että sitä käytetään vain tämän tutkimuksen tekemiseen. Ehdotan, että tämän tutkimuksen tulosten tueksi Suomen Lähetysseura tai jokin muu taho tutkisi rauhankasvatuksen tarvetta sellaisissa palestiinalaisissa kouluissa, joissa rauhankasvatusta ei opeteta laisinkaan ja joiden arvopohjana eivät ole kristilliset arvot. Tietenkin olisi äärimmäisen mielenkiintoista saada samankaltaista tutkimustietoa myös israelilaisista kouluista.

Tämä tutkimus on ensimmäinen tekemäni tutkimus, joten sen tekemisen kautta olen saanut huomattavan paljon uutta ymmärrystä siitä, mitä kaikkea tieteellisesti pätevän tutkimuksen tekeminen vaatii. Tiesin jo etukäteen tutkimusprosessin olevan minulle vaativa työ, joten pidin vahvasti ajatukseni siinä tavoitteessa, että aikaansaamani tutkimus tulee kehittämään ja ottamaan kantaa merkityksellisiin asioihin. Henkilökohtaisena tavoitteenani oli tehdä tutkimus, jota voi käyttää koulujen rauhankasvatuksen kehittämisen lisäksi luotettavana esimerkkinä näyttämään maailmalle millaista elämä Palestiinan alueella voi olla.

Tämän tutkimusprosessin aikana huomasin, että Lähi-Idän tilanteen realiteeteista ja palestiinalaisten ihmisarvosta on vaikeaa puhua monien kristittyjen kanssa. Etenkin vanhemman sukupolven on vaikea käsittää sitä, että Jumalan omaksi erityiseksi kansakseen valitsema Israel tekisi mitään väärää palestiinalaisten suhteen. Totta kai politiikka ja uskonto ovat herkkiä aiheita jo sinänsä ja varsinkin silloin, kun niistä puhuu samassa lauseessa. Yllätyin kuitenkin siitä, että monet kristityt puoltavat Israelia hanakasti, vaikka sekin selvästi rikkoo Jeesuksen sanomaa vastaan. Olen kiitollinen siitä, että itse sain Suomen Lähetysseuran työn kautta nähdä Israelin-Palestiinan konfliktin molempien osapuolten arkipäivää ja kuulla heidän tarinoitaan sen sijaan, että olisin juuttunut näkemään asiat vain yksipuolisesti. Koko tutkimusprosessin myötä ammatillinen herkkyyteni ottaa kantaa ja tehdä se rakentavasti kasvoi huomattavasti. Tämän tutkimuksen kautta viestini Lähi-idän tilanteesta maailmalle on se, että konfliktin molemmat puolet tarvitsisivat vankkaa ja tuloksellista rauhankasvatusta, jotta konflikti olisi jonain päivänä mahdollista ratkaista rauhanomaisesti.

LÄHTEET

Beauchamp, Zack 2017. Everything you need to know about Israel-Palestine. Vox Media. Viitattu 29.8.2017. https://www.vox.com/cards/israel-palestine

Central Intelligence Agency i.a. A. The World Factbook: Israel. The Central Intelligence Agency. Viitattu 5.9.2017. https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/is.html

Central Intelligence Agency i.a. B. The World Factbook: West Bank. The Central Intelligence Agency. Viitattu 5.9.2017. https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/we.html

ELCJHL i.a. A. Our Schools. Viitattu 15.5.2016. http://www.elcjhl.org/department-of-education/schools/

ELCJHL i.a. B. ELCJHL Schools & Educational Programs. Viitattu 15.5.2016. http://www.elcjhl.org/ministries/department-of-education/

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. 174-175.

Gandhi, Mahatma, 1931. Speech at Montessori Training College. Viitattu 3.10.2017. http://www.peace.ca/montessoriandgandhi.htm

Hanson, Marjorie K. 1994. A Conflict Resolution/Student Mediation Program: Effects on Student Attitudes and Behaviors. Tutkimus. Verkkojulkaisuna: http://www.peace-ed.org/research/spectrum.pdf

Hiltunen, Leena i.a. Graduaineiston analysointi. Jyväskylän yliopisto. Verkkojulkaisuna: http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/aineiston_analysointi2.pdf

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Husari, Nelly 2016. Sähköpostihaastattelu Ramallahin evankelis-luterilaisen School Of Hope -koulun yhteyshenkilön, Nelly Husarin, kanssa. 7.6.2016.

If Americans Knew, i.a. Israeli Checkpoints And Their Impact On Daily Life. Nettisivu Israelin-Palestiinan konfliktista. Viitattu: 13.5.2017. http://ifamericaknew.org/cur_sit/checkpoints.html

Johnson, David W. & Johnson, Roger T. 2010. Peace Education in the Classroom: Creating Effective Peace Education Programs. Minnesota: Minnesotan yliopisto. Viitattu: 23.8.2016. https://www.researchgate.net/publication/266211579_6_Peace_Education_in_the_Classroom_Creating_Effective_Peace_Education_Programs

Keinänen, Tiina 2011. Väistämätön sota – unelma rauhasta. Sodat ja rauhanrakentaminen tänään. Teoksessa Outi Lievonen ja Juha Petterson (toim.) Tulkoon sinun valtakuntasi. Helsinki: Suomen Pipliaseura, Helsingin seurakuntayhtymä. 52-61

King, Martin Luther, Jr., 1958. Stride Toward Freedom - The Montgomery Story. Boston: Beacon Press.

Palsio, Minna 2013. CREATORS OF PEACE CIRCLE – Henkilökohtaisen muutoksen työkalu naisille. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu. Verkkojulkaisuna: http://theseus.fi/bitstream/handle/10024/52916/Creators_Of_Peace_Circle_MinnaPalsio.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

Rauhankasvatusinstituutti ry 2007. ABC - ensiaskeleet rauhankasvatukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 3-4, 21.

Rauvala, Tuuli 2014. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Verkkojulkaisuna: http://theseus.fi/bitstream/handle/10024/74183/Rauvala_Tuuli.pdf?sequence=1

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Verkkojulkaisuna: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html

Silius, Kirsi 2005. Sisällönanalyysi. Power Point -esitys. Hypermedialaboratorio. Verkkojulkaisuna: http://matwww.ee.tut.fi/hmopetus/hmjatkosems04/liitteet/JOS_hypermedia_Silius150405.pdf

Suomen evankelis-luterilainen kirkko, 2010. Diakonian viranhaltijan ydinosaaminen. Verkkojulkaisuna: http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F69989152F5F3B0AC2257744002BF5ED/$FILE/diakonia_yo.pdf

Suomen Lähetysseura, 2011 A. Tätä on kokonaisvaltainen lähetystyö. Viitattu 30.4.2016. http://www.suomenlahetysseura.fi/ls_fi/sivut/tyomme/tata_on_kokonaisvaltainen_lahetystyo/

Suomen Lähetysseura, 2011 B. Lähetystyö Israelissa. Viitattu 22.6.2017. https://www.suomenlahetysseura.fi/ls_fi/sivut/tyomme/maat/lahetystyo_israelissa/

Suomen Lähetysseura, 2011 C. Lähetystyö Palestiinassa ja Jordaniassa. Viitattu 22.6.2017. https://www.suomenlahetysseura.fi/ls_fi/sivut/tyomme/maat/lahetystyo_palestiinassa_ja_jordaniassa/

Taanila, Anja 2007. Laadullisen aineiston analyysi. Oulu: Oulun yliopisto. Verkkojulkaisuna: http://kelo.oulu.fi/jatkokoulutus/AT_Laadullisen_aineiston_analyysi_170407.pdf

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Hansaprint Oy. 85.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta, i.a. Hyvä tieteellinen käytäntö. Viitattu 23.8.2016. http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/hyva-tieteellinen-kaytanto.

Virtala, Timo, 2013. Väkivallattomuuden periaate kristinuskossa. Suomen kristillinen rauhanliike. Viitattu 15.4.2016. http://www.kristillinenrauhanliike.fi/archives/725

LIITTEET

Liite 1 Rauhankasvatuksen määritelmä
The Definition of Peace Education

When we talk about Peace Education we mean the things you all have been taught in school about peace, how to build peace and what it means to live in real peace with others. Peace Education helps you to see everyone as equal human beings. It helps you to see things from another person's perspective instead of only seeing them from your own perspective. It also gives you tools for building peace without using violence. Through Peace Education you begin to understand the reasons and motives behind the actions people take, and when that happens it is easier for you to make decisions that are just and righteous and good for all parties.

In this picture the children hold the earth together, no-one doing it on their own. Someone has taught them it's important to do it peacefully, taking everyone in making the decisions about common things.

Liite 2 Haastattelukysymykset

The Interview Questions

School & Date:

Number:

Age:

Gender:

PE (Mediation, MUN):

1. What are the main challenges that you face as a young person living in Palestine?

2. How does the Peace Education help you with those challenges? Have you used the skills you have learned?

3. What kind of meaning does the Peace Education have to you personally?

4. What new things have you learned during the Peace Education? Has it shaped how you think about other people or difficult situations?

5. Of which topic would you want to learn more about? How would you improve peace education? What would you add?

6. What concessions in your opinion are reasonable and expected of Israel and equally of Palestine that will actually help move the peace process in the right direction?

Liite 3 Infokirje kouluille

Dear Mr/Mrs,

My name is Frida Koskinen, and I am currently studying the Bachelor's Degree of Social Services and Diaconal Work at Diaconia University of Applied Sciences in Helsinki, Finland. Your school is invited to take part in the research project which I am executing as a part of the requirements of my degree. Through this letter I am asking the permission to execute the research in the Autumn 2016.

The demand for the research is originated from Your school's cooperation partner, FELM (Finnish Evangelical Lutheran Mission). The research aims to survey the significance and purpose of the Peace Education classes to the students of Your school. The results of the research are collected together as a written report, which will be published as my thesis. The completed thesis will be handed over to FELM and also to Your school.

If Your school chooses to take part in the project, some of the students will be asked to participate in individual interviews of the subject in Autumn 2016. The data will be collected in written and audio form. Participation in this research will be voluntary to all of the students. All the participating students will stay anonymous and the collected data will be disposed when the thesis is completed.

In case You have any wishes about the research or demands You would like to add to the research I would be glad to discuss with You about them.

With best regards,
Frida Koskinen
Student of Social Services and Diaconal Work
Diaconia University of Applied Sciences
Helsinki, Finland
frida.koskinen@student.diak.fi